National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

B1031C/415

National Library
NEWSPAPER
DIVISION DES JOURNAUX

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 82 (3003) XXXII aastakäik | Teisipäeval, 8. novembril 1983 — Thuesday, November 8, 1983 | Üksiknumbri hind 70 centi

22. ja 23. oktoobri nädalalõpul toimusid Ühendriikide Eesti Gaidide Malev XXXI ja Eesti Skautide Malev XXXIV aastakoosolekud Järvemetsal. Pildil Ühendriikide skautlike noorte juhid koos Kanada noortejuhtidega, vasakult ESMK juht Egbert Runge, EGMUSA juht Urve Põhi, peaskaut Endel Reinpõld, peagaid Hilja Kuutma, ESMUSA juht Harry Tarmo ja EGMK juht Anne Mai Kaunismaa.

Foto: H. Karu

Yasser Arafati aeg lõppemas

Süüria, Liibüa ja palestiinlaste oma mässulised peavad kodusõda Arafatile truude PLO üksuste vastu

BEIRUT — Samal ajal kui Genfis arutleti Liibanoni rahu küsimusi, on sõjategevus Liibanoni gruppide vahel muutunud elavaks. Kõrvuti muude võitlustega otsustat möödunud nädalalõpul Palestiinlaste Vabastamise Organisatsiooni (PLO) juhi Yasser Arafati osa palestiinlaste võitlustes.

Yasser Arafat juhtis oma 5000 truuks jäänud väeosa Süüria, Liibüa ja palestiinlaste tankide ja kahurväe vastu, kes tahtsid Kesk-Ida võitluste värvikamat partisanide juhti oma kohalt eemaldada. Neljapäeval alanud võitlustes sai surma üle 60 inimese Tripolis, Liibanoni põhjapoolses sadamalinnas, mis on olnud PLO viimaseks tugipunktiks. Järgnevate päevade sõjategevuse jooksul on surmasaanute ja vigastatute arv aina tõusnud.

Võitlused algasid koidu ajal, kui tankid ja kahurid tulistasid 70 mürsku minutis ümberpiiratud Arafati üksustele Baddawi ja Bared põgenikelaagreis.

Arafat oli teadnud, et tema vastu kavatsetakse aktsiooni, aga et see tuli nii vara, oli olnud talle üllatuseks.

Ründajad saavutasid peatselt edu, vallutades kõrgendiku, kus oli vaade põgenikelaagreile. Selles piiratud olukorras olid mitmed Arafati väeosade juhid jalga lasknud.

Arafat pole suutnud kontrollida suurenevat vasakpoolsete ülestõusu tema juhipositsiooni vastu PLO-s,

kuigi ta pöördus araabia riikide ja idabloki juhtide poole

„selles ohtlikus olukorras". Ta pöördus ka Süüria presidendi Hafez Assadi poole kardetud rünnaku peatamiseks enne, kui 40000 palestiina põgenikku sealseis laagreis hävitatakse ja mässulised saavutavad selle, mida Iisrael ei suutnud täies ulatuses teha invasiooni puhul Liibanonisse 17 kuud tagasi.

Palestiina põgenike hävitamisega kaoks ka „palestiina probleem". Hirmunud naised ja lapsed põgenesid laagreist mööda rannikuteed, et otsida varjualust Tripolis. Linna kohal olid mustad suitsupilved, kuna Tripolise õlireservuaarid olid saanud tabamuse ja plahvatanud põlema, ähvardades kogu Liibanoni viia õlipuudusse.

Damaskuses on Süüria raadio eitanud ,et Arafati üksuste ründajate hulgas olnuks Süüria regulaarsõjaväelasi,

aga surmasaanute hulgas on neid leitud.

Palestiina uudisteagentuuri teatel ründasid Süüria soomusbrigaad ja Süüria kahurväe brigaad, 2 Liibüa tanki ja üks jalaväepataljon koos kuue pataljoni palestiina mässulistega. Üks Damaskuse mässuliste esindaja ütles, et nad ootavad, et Arafat purjetaks Egiptusesse, mis on talle ainsaks veel lahti olevaks teeks.

Mässuliste rünnakud jätkusid järgmistel päevadel, katsudes sundida PLO juhti ja tema toetajaid põgenema nende viimasest tugipunktist. Surmaohvrite arv on pidevalt suurenenud ja ühe tunnista- ja üteluse kohaselt oli ka Arafat seisnud kord surmale väga lähedal.

Kuigi Arafati grupp on vastupanu osutanud, tuli tal siiski pühapäeval jälle taanduda.

Tema viimase teate kohaselt oli rünnak tema vastu suurema Süüria pealetungi eelastmeks, kus on eesmärgiks kogu Liibanoni vallutamine.

Yasser Arafat on hoidnud 14 aastat põgenikelaagreis olevate sadade tuhandete palestiinlaste vastupanu vaimu, kes Iisraeli asutamisega nende kodudest välja aeti, kus nad on ÜRO toetusega kuidagi eksisteerinud. Äärmiselt vasakpoolsete võidule pääsemine PLO-s tähendab aga, et seal on mängus venelaste ambitsioonid.

Pommiatentaat Iisraeli sõjaväepostile

TEL AVIV — „Onnestunud" autodesse asetatud pommidega tehtud rünnakud on õhutanud uute samasuguste korraldamist. Üks pommikoormaga veok sõitis sisse reedel ühele Iisraeli sõjaväepostile Lõuna-Liibanonis, surmates 39 inimest, neist 29 Iisraeli sõdurit.

Iisrael otsekohe, enne kui jõudnuks üldse kindlaks teha, kes võisid olla pommiatentaadi korraldajad, teostas oma lennukitega seeria pommirünnakuid palestiinlaste ja süürialaste positsioonidele Shouf mägedes Beiruti lähedal, kus vähemalt 30 said surma ja haavata üle 50.

Rünnak Türosele, 45 miili kaugusel Beirutist kagusse

oli identne kahele varasemale autoatentaadile USA ja Prantsusmaa rahupidamise sõdurite keskuste vastu,

kus sai surma 230 ameeriklast ja üle 50 prantslase.

Atentaat Türoses tehti 24 tundi pärast Süüria ja palestiina tankide ning kahurite tulistamise alustamist Tripolises. Nagu hiljem on selgunud on surmasaanute arv siiski suurem, tõustes üle 60.

Kui tõsine on Andropovi haigus?

MOSKVA — Kuuldused Andropovi haigusest on saanud uut jõudu, kui äsjaste oktoobripühade paraadi ajal, mil kõik juhid olid Punase väljaku ääres tribüünil paraadi vastu võtmas, puudus teiste hulgast Andropov. Räägitakse, et 69-aastane president ja parteijuht on tõsiselt haige, teda pole enam 80 päeva jooksul avalikkuses nähtud. Nädal varem teatati Moskvast, et ta on külmetunud ega saa külalisi vastu võtta. Andropov oli juba kõrgele kohale tõustes neeru- ja südamehaige.

Iraanis tähistati USA saatkonna hõivamist

TEHERAN — Iraani ajalehed avaldasid erinumbreid tähistamaks USA saatkonnahoone hõivamise neljandat aastapäeva. Saatkonnahoone ees polnud seekord massdemonstratsioone, aga grupp lapsi oli organiseerituna seal paraadi pidamas. Kaks päeva varem oli kuni 2000 Teherani üliõpilast samal kohal marssinud.

USA lõpetas Korea reisilennuki otsimise

WASHINGTON — Pentagon ütles, et nad on lõpetanud venelaste poolt allalastud Korea reisilennuki rusude otsimise, mis on USA-le läinud maksma 22,4 miljonit dollarit. Otsimisel ei leitud lennuki rususid ega „musta karpi", millesse on kogutud lennuandmed ja mis selgitanuks, mis õieti juhtus.

Jaht sõjakurjategijaile jätkub

Kiirustatakse sõjakurjategijate küsimusega

OTTAWA — RCMP komisjoni liige Robert Simmonds kohtus Lääne-Saksamaa ametivõimudega diskuteerimaks kuidas kiirustada kahtlusaluste natsi sõjakurjategijate väljaandmist, kes elavat Kanadas.

Simmonds läks Lääne-Saksamaale, et näha mida võidakse teha mõne juhtumi edasi viimiseks. Ta kohtus seal Lääne-Saksamaa keskvalitsuse kohtuministriga ja kahe osariigi ministriga.

Kanada peaprokurör Robert Kaplan ütles,

et RCMP on investigeerinud rohkem kui saja kahtlusaluse endise natsi minevikku, kes elavad siin.

Kaplan tegi Simmondsi missiooni teatavaks seoses Helmut Rauca surmajuhtumi teatavaks tegemisega.

Kaplan keeldus siiski ühtki lähemat üksikasja märkimast selle üle, mida Simmonds Lääne-Saksamaa ametivõimudega oli rääkinud. Jaht sõjakurjategijatele jätkuvat ja see võivat muutuda intnsiivsemaks, arvas ta.

Kaplani on seni süüdistatud, et ta pole aidanud leida kahtlusaluseid sõjakurjategijaid

ja on keeldunud täitmast Idabloki riikide väljanõudmisi.

Ta märkis, et ta tahab selles asjas ise minna Saksamaale.

Simmonds ja üks teine vanem RCMP ohvitser läksid Saksamaale, kus kohtusid Interpoliga, lisaks oli Kaplan andnud neile korralduse kohtuda seal ka Lääne-Saksamaa ametivõimudega, diskuteerimaks nende natsi sõjakurjategijate probleemi kes elavad Kanadas.

Kanada kaitseminister märkis:

Keegi ei protesteerinud N. Liidu vastu

Tiibraketi vastu protesteerijad olid olnud imelikult vait, kui N. Liit alustas oma samasuguste rakettide katsetamisega ja paigale asetamisega 1950-ndate aastate kestel, ütles Kanada kaitseminister Jean-Jaques Blais, kes oli Torontos kõnelemas.

Blais ütles ka, et tal pole midagi selle vastu, et saata Kanada sõdureid Grenadasse rahupidamise ülesandesse, aga seni pole ühtki kutset temani jõudnud.

Kanada on lubanud USA-le oma pinnal katsetada laenguta tiibrakette jaanuaris Briti Kolumbia, Alberta ja Saskatchewani kohal.

Blais ütles, et samasuguseid rakette on N. Liit paigutanud pärast 1950. aastat

„ja te võite kindlad olla, et neid enne paigutamist ka katsetati".

Näib nagu oleks õige, et N. Liit omab tiibraketi, samuti kui SS-20, mis on ohuks Lääne-Euroopale, aga see pole mitte õige, kui NATO riigid teeksid sama vastukaaluks.

Blais ütles ka, et alates 1949 on NATO hoidnud rahu oma liiduga ja peletanud agressiooni. „See on siiani oma ülesannet täitnud", ütles Blais.

„NATO poliitika on andnud Euroopale 34 aastat rahu, piirkonnale, mis on olnud korduvalt sõdade tallermaa".

TARTU INSTITUUT
310 BLOOR ST. WEST
TORONTO, M5S 1W4
Sissekäik: Madison Avenue — Spadina jaam

LOENG

„Propaan, alkohol ja muid võimalusi jõuvankrite kütteks"

kolmap., 23. nov. kell 7.30 õ.
Tartu College

KOHV!

KÕIK TERETULNUD!

HIIDLASTE SELTSI
mardipidu
laupäeval, 12. novembril 1983 algusega kell 7 õhtul
Toronto Eesti Maja suures saalis
Eeskavas Andres Raudsepp peolauludega . . .

Einelaud hapukapsastega, baar ja tants. Kõik teretulnud!

Laudade ettetellimine ja pääsmed tel.: 421-1139

EKKT
EESTI KUNSTNIKE KOONDIS TORONTOS
XXVIII AASTANÄITUS
Peetri kiriku näitustesaales, 817 Mt. Pleasant Rd.
13.—20. nov. 1983
pühapäeviti kl. 2—9 p.l.
neljap., reede ja laup. kl. 6—9 p.l.
Avasõna kl. 2.15 RUDOLF LIPP

EELK Vana Andrese kirikus
Martin Lutheri 500. a. sünnipäeva tähistav
KONTSERT JUMALATEENISTUS
pühapäeval, 13. novembril kell 4 p.l.
Kaastegevad Toronto Eesti Meeskoor Charles Kipperi juhatusel, orelil dr. Roman Toi. Teenib õp. Udo Petersoo.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aasta $51.—, poolaastas $28.— ja veerandaastas $15.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $65.—, poolaastas $35.— ja veerandaastas $18.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD üks toll ühel veerul: kuulutuste küljel $4.75, tekstis $5.—, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

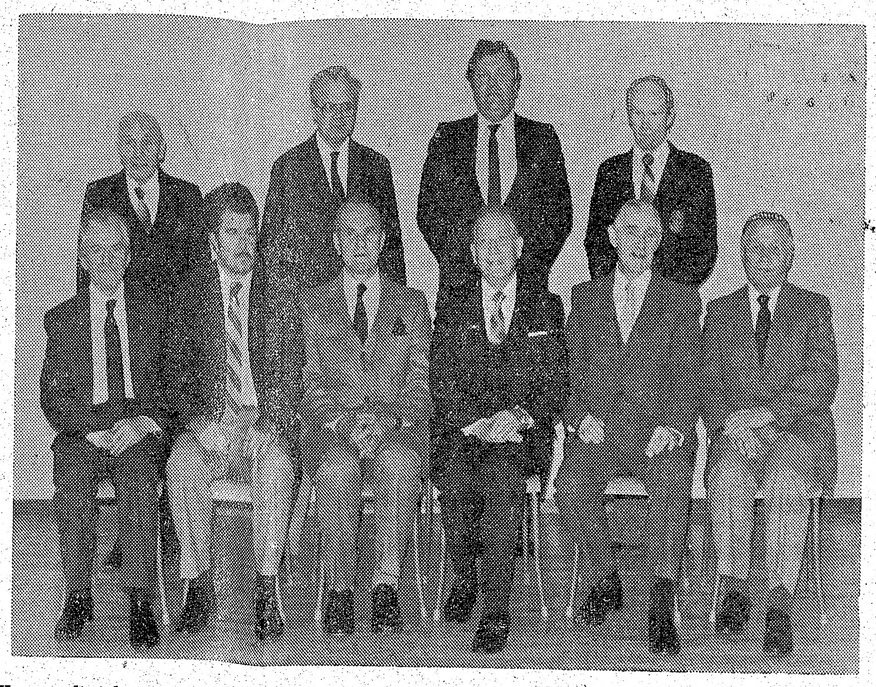

Kaugemalt tulnud liikmeid EKN üldkoosolekul. Pildil esireas vasakult Walter Pent Ottawast, prof. Martin Puhvel Montrealist, E. V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo, Peeter Möldre Montrealist, Hans Lupp, August Jurs Hamiltonist, seisavad endine peasekretär Enn Salurand, õp. Heino Laaneots Montrealist, EKN esimees Laas Leivat ja Endel Lindaja Hamiltonist. Foto: Vaba Eestlane

Kommentaar

Tegevusetus

Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo kasutas oma EKN äsjase üldkoosoleku tervituskõnes mõistet „tegevusetus". Selle mõiste alla kuuluvad need organisatsioonid, resp. EKN komisjonid, kus juhatused püsivad omal kohal, aga ei mõtlegi rutiinipärast tegevust edasi viia. Nad külmutavad endise tegevuse.

I. Heinsoo kõne oli kõige suunaandvam sõnavõtt EKN üldkoosolekul, kus võeti mõned seisukohad ja väga kaudselt vihjati sellele, kuidas saaks ja peaks tulemusrikkamalt tegutsema, nende eesmärkide suunas, mida organisatsiooni põhikirjas on märgitud.

EKN tegevusaruandes oli väga vähe rahvuspolitiilises komisjonis, veelgi vähem rahvuskultuurilises ja informatsiooni alal tehtud, kuna koolikomisjonil polnud üldse midagi aru anda. Aastakoosolek tingib, et kõik valitud komisjonide juhatajad annaksid oma aruande, kui neil pole võimalik koosolekule tulla. Aruande mitteandmine tähendab TEGEVUSETUST.

Vaadates rahvuskultuurikomisjoni tuleva aasta tegevuskava, on antud väga abstraktne mõiste: „Koostöös teiste organisatsioonidega ja iseseisvalt aidata kaasa eestluse säilitamisele ja eesti kultuuri viljelemisele". Konkreetsem on „Sõnasilla" korraldamine. Millal oli viimane „Sõnasild", mida pikema aja jooksul pidevalt igal aastal korraldati? Miks pole neid rahvuskultuurilisi ja kodumaa eestlastele jõuduandvaid tervitusi saatvaid üritusi viimastel aastatel korraldatud? Seda pole ka millegi uuega asendatud, siis on sellele kohale jäänud TEGEVUSETUS.

Nüüd on TEGEVUSETUSE oht veelgi suurem, kuna rahvuskultuuri komisjon jäi üldkoosolekul juhatajata. Eelmisel aastal oli vähemalt juhataja, kuigi aasta jooksul ei suudetud komisjonile liikmeskonda komplekteerida.

Aastatega omaseks saanud TEGEVUSETUST on raske aktiviseerida; kergem on mõni koht siiski vastu võtta ka siis, kui ei mõeldagi selle ülesandeid täitma asuda.

Kuid TEGEVUSETUS pole ainult seotud EKN mõne komisjoniga. TEGEVUSETUS on ainus tegevuse vorm veel teisteski organisatsioonides, kus juhatus ei pea vajalikuks aastakoosolekutki kokku kutsuda, rääkimata et ise jätkaks seni omaseks saanud tegevust. TEGEVUSETUS on see mugav minnalaskmise vorm, mis sobib hästi vananevale eestlaskonnale, kus pole enam külladaselt indu nende vajaduste täistmiseks, milleks organisatsioon loodi.

Tänavu on olnud eesti kultuurielus suuri kultuuriisikute tähtpäevi, mida teiste eestlaste keskkustes, mis arvuliselt on palju väiksemad, on tähistatud. Kirjandusõhtuid on korraldatud Arvo Mägi, Valev Uibopuu jt. sünnipäevade puhul. Toronto on need päevad lasknud TEGEVUSETA mööda minna, kuna see on hoopis lihtsam viis kirjandusorganisatsioonina tegutseda.

Neid tähelepanekuid poleks raske veelgi enam leida, kus TEGEVUSETUSEGA täidetakse aastaaruandeid, kui viimaseidki valmis tehakse.

TEGEVUSETUS pole siiski mingi ideaalne positsioon, enam võiks sellele vaadata kui parandamist vajavale olukorrale. ESTO-84 aasta eel peaks TEGEVUSETUS meie ühiskonnast hoopis kaduma, kuna ESTO-84 peakomitee on kutsunud kõiki kaasa töötama suurürituse igakülgseks õnnestumiseks. Tegevust ja tööd on eeltöödega palju, kellel olekski enam aega TEGEVUSETULT olla. H.

Nixon propageerib detentet

1974. aastal Watergate'i afääri pärast võimult kõrvaldatud Ühendriikide endine president Richard Nixon kerkib siin ja seal vahetevahel avalikkuses esiplaanile ja esitab „vanema riigimehena" oma seisukohti nii sise- kui ka välispoliitilistes küsimustes. Kuna Nixon oli koos oma välisministri Henry Kissingeriga Ida ja Lääne vahelise koostöö ja pingelõdvenduse ehk n.n. detente poliitika rajajaks, mis tõi kaasa N. Liidu sõjalise tugevuse ja võimupiiride kiire kasvamise globaalses ulatuses, siis peab Nixon oma prestiizhi üles upitamiseks seda poliitikat pidevalt kaitsma ning näitama seda eredas valguses.

Sealjuures ei vali endine president sageli abinõusid ning kasutab oma analüüsides ja vaatluste tegemisel ainult selliseid elemente, mis tema seisukohti õigustavad, kuid läheb vaikides mööda kõigist nendest tagasilöökidest ja kaotustest, mida tema poliitika rakendamine läänemaailmale kaasa tõi ja mille järeldused siinpool raudeesriiet veel praegugi kahjutoovalt kummitavad. Nixoni mõtteid ja tema teooriate puhtakspesemise meetodeid selgitab võibolla kõige kujukamalt ja tabavamalt tema pikem artikkel „Kas rahu on võimalik", mis ilmus „The New York Timesi" pühapäevases väljaandes 2. oktoobril.

Nixon, kes oma poliitilise karjääri algaastatel oli tuntud veendunud antikommunistina, kuid võttis venelaste suhtes märgatavalt leplikumad toonid presidendiks saamise puhul, lähtub oma artiklis seisukohast, et maailmas ei saa tekkida tõelist rahu enne kui Ühendriikide ja N. Liidu vahel on rajatud uus vahekord. Sealjuures teeb ta kohe selgeks, et ta ei mõtle rahu all perfektset rahu vaid reaalset rahu.

Kui Ühendriigid on defensiivis ja nende ülimaks sooviks on rahu säilitamine, siis N. Liit on alati ofensiivis ja taotleb kõigi vahenditega kogu maailma vallutamist. Sellises olukorras ei saa olla ideaalset rahu, kuid mõlema suurriigi huvid võimaldavad siiski pragmaatilise ja reaalse rahu saavutamist. Andropov ei ole rumal ning on teadlik, et N. Liidu majandus liigub pidevalt allamäge ning vajab elustavat süsti. Samuti on talle selge, et temalt oodatakse välispoliitilist initsiatiivi ja see sunnib ta tegutsema.

Kõiki neid tegureid arvesse võttes on aeg küps tegutsemiseks, resoneerib Nixon.

Ja siis tuleb endine president välja oma pingelõdvenduse teooriatega. Kuid nüüd ei räägi ta enam tavalisest detentest vaid nimetab seda poliitikat kainelt-kaalutud detenteks. See kujutab endast piduritega detentet, mis võimaldab eriarvamiste rahuliku lahendamise ja kooselu vaatamata sellele, et mõned eriarvamised jäävad lahendamata. Kainelt-kaalutud detente kirjeldamisel muutuvad endise presidendi mõtted ja analüüsid paiguti segaseks ning lugejale jääb mulje, et tal on raskusi oma teooriate rahvamassidele suupärase serveerimisega, ning oma mõtetele loogilise seose andmisega. Nii väidab Nixon, et Ühendriigid peavad olema sõjaliselt tugevad ja andma otsest ja kaudset sõjalist abi rahvastele, keda N. Liit ähvardab. Samal ajal tuleb aga pidada venelastega läbirääkimisi mõlemaid pooli huvitavate probleemide ja küsimuste lahendamiseks. Ühtlasi on vajalik garanteerida N. Liidule majanduslikult soodustatud riigi staatus mis venelasi eriti huvitab. Selle analüüsi kohaselt kujutab Nixoni kainelt-kaalutud detente endast meelitamise ja hirmutamise poliitikat.

Nixon nuriseb, et president Carter ei osanud rakendada kainelt-kaalutud detentet ning selle tulemused olid hävitavad, kuna venelased laiendasid oma mõjuvõimu üle kogu Araabia poolsaare ning saavutasid suuri edusamme Lõuna-Aasias, Aafrikas ja Ladina Ameerikas. Seevastu ülistab ta oma valitsemise perioodi 1969. aastast 1974. aastani, mil kainelt-kaalutud detente tema arvates praktiliselt heade tagajärgedega töötas, kuna Ühendriigid kasutasid Moskva edasitungi pidurdamiseks sõjalist ja diplomaatilist survet.

Endine president ei anna siin olukorra kohta õiget hinnangut, samuti läheb ta vaikides mööda kõigist nendest tagasilöökidest, mida tõi Ühendriikidele kaasa Moskvale järeleandmise ehk n.n. pingelõdvenduse poliitika 1969. aastast 1974. aastani. Nixon ja Kissinger ei suutnud näiteks pingelõdvenduse poliitikaga Moskvat mõjutada, et ta lõpetanuks oma toetuse andmise Põhja-Vietnamile, mis tõi kaasa Ühendriikidele sõja kaotamise Vietnamis. Detente poliitikat jatkanud Nixoni järglane president Ford pidi leppima sellega, et 1975. aastal tulid Angoolas N. Liidu toetusel võimule kommunistid, samuti jatkasid venelased Kuuba kaudu ja kaasabil kommunistlike rakkude organiseerimist Nikaraaguas ja teistes Ladina-Ameerika riikides. Nixoni detente poliitika suuremaks fiaskoks olid Helsingi kokkulepped, millega anti kaudne tunnustus Venemaa vallutustele Teises maailmasõjas, kuid mille eest vastutasuks saadi ainult tühiseid lubadusi, mida Moskva kunagi ei kavatse täita. Eriti suure hüvituse osaliseks sai N. Venemaa detente poliitika raamides antud majandusliku soodustamisega ja kaubavahetuse elustamisega, mille tulemusena varustati venelasi strateegiliselt oluliste kaupadega ning kõrgeklassilise tehnoloogiaga, mis aitas tunduvalt tugevdada vene sõjamasinat.

Detente poliitika üheks suuremaks miinuseks oli läänemaailma magama uinutamine ja võltsi julgeoleku tekitamine, mida Kremlis osavalt ära kasutati oma tuumarelvastuse ülesehitamiseks ja sellel alal Ühendriikidest möödumiseks. Nixon ise tunnistab oma artiklis, et N. Venemaa on viimase kümne aasta jooksul maapinnale paigutatud rakettide alal Ühendriikidest kaugele ette jõudnud ning on nüüd võimeline andma Ühendriikidele esimest hävitavat lööki. Ta jätab aga targu mainimata, et see tuumarelvastuse ülesehitamine algas juba tema enda valitsemise perioodil ning jatkus tema järglaste ajal, kes ajasid hoolega edasi pingelõdvendust kuni Afganistani okupeerimine nad mugavast uinakust äratas.

Nixon teeks targemini kui ta ei katsuks oma ebaõnnestunud poliitikat sellele uue maski ettetõmbamisega kaitsta ja oma ajaloolisi vigu maha salata. Temataolisel „vanemal riigimehel", kelle poliitika hävitavad tulemused annavad läänemaailms veel praegugi tunda, on õigem vaikselt nurga taha hoida ning maailma poliitiliselt näitelavalt igaveseks kaduda.

K. A.

Ka Ukraina küsimus ÜRO-s arutlusel

USA ja N. Liidu esindajate sõnasõda ÜRO Peaassamblee Kolmanda Komitee istungil

Ühendriikide esindaja Kolmandas Komitees Gershman puudutas oma sõnavõtus suhteliselt rõhutatult ka Ukraina saatust, eriti suurt, Stalini juhtimise all nõukogude rezhiimi poolt kunstlikult tekitatud näljaaega Ukrainas, mille haritipust on tänavuseks möödunud 50 aastat ja mille tagajärjel hukkus Gershmani sõnade kohaselt 5 kuni 7 miljonit inimest. Gershmani kommentaarid Balti riikidest ja Ukrainast kutsusid esile kaks raundi vihaseid vastulauseid N. Liidu, Ukraina NSV ja Valgevene NSV esindajate poolt, millele Gershman omakorda vastas kahel korral.

Mis puutub Ukrainasse, siis ütles Gershman oma kõnes muuhulgas, et suur Stalini poolt tekitatud näljaaeg tulenes otseselt nõukogude rezhiimi püüdest kolhoseerida sealset põllumajandust ja hävitada rahvuslikult meelestatud Ukraina talupoegkond.

N. Liidu esindaja Peaassamblee Kolmandas Komitees Dimitri Bõkov ütles oma vastulauses muuhulgas,

et Gersmani poolt tehtud Ühendriikide avalduse peaosa koosnes katsest õigustada oma välispoliitikat

— ülejäänu olevat olnud segu jämedast ajaloo võltsimisest ja skandaalsetest kallaletungidest N. Liidu aadressil.

Ukraina NSV esindaja Ivan Khmil deklareeris, et Ühendriikide delegaat oli teinud tooreid kallaletunge tema kodumaale ning selle hoiakule teiste nõukogude liiduvabariikide suunas. Need kallaletungid on alatud ja laimavad ning väljendavad Ühendriikide administratsiooni ristisõda kommunismi vastu ja selle püüdeid õigustada imperialismi, ütles Khmil. Just nii nagu Ühendriikide imperialistid on häirimas rahvaste enesemääramist tänapäeval, olid nad teinud seda ka pärast suurt Oktoobrirevolutsiooni, siis kui 14 lääneriiki üritasid purustada nõukogude võimu. Khmil lükkas tagasi Gershmani väited Eesti, Läti ja Leedu kohta ning mida ta nimetas laimavateks süüdistusteks Ukrainas asetleidnud näljaaja suhtes. Viimati nimetatud lugu olevat kokku sepitsetud ukraina kodanlike natsionalistide poolt, kes olid olnud Hitleri teenistuses ja maandunud lõpuks Ühendriikides, kus nad olevat hakanud seda valet levitama.

Ühendriikide esindaja Gershman omapoolses esimeses vastulauses ütles, et see on võõrastav ja nõutu, kui Ukraina NSV esindaja räägib enesemääramisest kuna ukraina rahvas on vallutatud rahvas. Ukraina rahvale on eitatud võimude poolt mujal dokumenteeritud suurte inimmasside hukkumise asetleidmist, just nagu on ametlikust nõukogude ajalookäsitlusest kustutatud vihjed üldistele suurpuhastustele.

Ukraina oli kunagi olnud terve riigi viljaaidaks, kuid sunniviisiline põllumajandussaaduste väljavedu, range siseriikliku passisüsteemi pealesurumine ja nende inimeste mahalaskmine, keda tabati vilja- ja aedvilja koristuselt põldudelt, mis enne kuulusid neile, olid Ukrainast tookord teinud tühermaa.

Sunniviisiliselt tekitatud nälg Ukrainas on võrreldav kõige suurtemate kuritegudega, mida on käesoleva sajandi jooksul toime pandud, ütles Gershman. Asjaolu, et seda on võimalik dementeerida nõukogude võimude poolt, ütleb väga palju rezhiimi reaalsuse taju kohta, mis ühtlasi eitab tihti ka looduskatastroofide ja lennuõnnetuste asetleidmist. N. Liidu esindaja on halvustanud rahvahääletusi Mikroneesias. Missugust laadi enesemääramist on pakutud rahvastele kõigil neil territooriumeil, mida N. Liit on annekteerinud? küsis Gershman.

Sõnasõda 19. oktoobril ÜRO Peaassamblee Kolmandas Komitees jätkus. Vastates teisele N. Liidu esindajale, Mihhail Kharlamov'ile, ütles Gershman muuhulgas, et Moskval on lihtne moodus tegeleda asjadega, mida ta ei soovi diskuteerida — ajalugu kirjutatakse lihtsalt ümber. Tõel ei ole seal mingit tähendust. Trotski kustutati fotodelt, suurpuhastused ei leidnudki aset, samuti mitte natsi-de-sovjetide pakt, mis vallandas Teise maailmasõja. N. Liit alustas Ida-Euroopa ülevõtmisega selle pakti kehtimise perioodil. Ja ta on praegu kõige suuremaks ohuks maailma rahule.

Ukraina NSV esindaja Khmil võttis veel kord sõna, öeldes, et ameerika delegaat oli jällegi tema riigile kallaletunginud, kõneldes nagu mingi Göbbelsi õpilane. Ta oli rääkinud jõududest, mis püüdlevad enesemääramise poole.

Ukraina rahva enesemääramine olevat asetleidnud tema sotsiaalse vabastamise ajal, kooskõlas tööliste ja talupoegade tahte ja huvidega.

Ukraina saavutused näitavat sotsialistliku süsteemi elujõudu ja seda sõprust, mis eksisteerivat tema maa rahvaste vahel.

Pärast Valgevene NSV ja Tshehhoslovakkia esindajate vastulauseid tuntud shabloonilises stiilis lõppeski kolmapäeval, 19. oktoobril toimunud ÜRO Peaassamblee Sotsiaalsete, Humanitaarsete ja Kultuuriliste Küsimuste Komitee istung ning selle arutelu käesoleval istungjärgul 86-nda Peaassamblee päevakorra punkti all, mis tegeleb rassismi ja enesemääramise küsimustega. Tänu Ühendriikide esindaja Carl Gershmanile oli kolmandat aastat järgemööda tõstatatud selles seoses ka Balti rahvaste õigus enesemääramisele.

Moskvas piitsutakse Lääne embleeme

MOSKVA — N. Liit on jälle piitsutanud Lääne kultuuri kurjusi, seekord öeldes, et ühelgi end respekteerival mehel ei sobi kanda dzhiine USA riigilipuga tagumikul.

Pikemas artiklis kaebas kommunistliku partei ajaleht Pravda, et paljud N. Liidu noored võtavad vastu igat asja Läänest arvamisega, et kõik on hea ega leia sealses midagi halba.

Pravda nõudis, et inimestel peaks olema tsiviilisiku autunne,

mis ei lubaks enesest lugu pidavat inimest kanda dzhiine USA riigilipuga tagumikul

või särki kus on lapike „USA Army".

Artikkel on osa pidevast propagandaprogrammist, mis baseerub kompartei keskkomitee juuniresolutsioonile, millega anti noortele väljakutse, et nad areneksid ja kasvaksid uhkustundega N. Liidus.

Teised probleemid, millest ajalehes räägiti, puudutavad plastostukotte,

mis reklameerivad välisriikide sigarette või kaupade dekoratsioonina „lõbusat jänkut",

mis on ameerika seksiajakirja „Playboy" embleem.

Argentiina saab tsiviilvalitsuse

BUENOR AIRES — Argentiinat valitsev sõjaväeline hunta plaanitseb peatset võimu üleandmist presidendiks valitud Raul Alfonsile, kelle partei võitis ülekaalukalt peronistide parteid. Uus president on soovinud, et võim antakse üle juba järgmisel kuul. Hunta liikmed olid nõudmist kaalutlenud ja on arvamisel, et seda võidakse teha juba 5. detsembril.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

12. ja 13. nov.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

19. ja 20. nov.
dr. T. Kuutan, tel. 751-6141

ESTO-84 rahvatantsu- ja võimlemislavastus „eestipärastas" nime

ESTO-84 rahvatantsu-võimlemislavastuse nimeks on nüüd „Esto Visioon" ja mitte enam „Esto Vision". See „eestipärastamine" võeti ette, et vahet teha lavastuse ja ühe teise ettevõtte nime vahel (Estovision, videosalvestus) milline tegutseb Ühendriikides.

Lavastuse ettevalmistustööd on täies käigus, sest esinemiseni on veel ainult — (selle kirjutamise momendil) 259 päeva!

Rahvatantsijatel toimus õppepäev Torontos 17. septembril, milline õnnestus hästi. Kohal olid peale Toronto „Kungla" tantsijate ja juhtide V. K. Lindaja, T. Voksepa ja V. Noveki ka Buffalo rühm terves koosseisus Rein Kirssi juhtimisel. Toivo Siitam ja Ines Vaher Columbus/Ohio'st, „Tarvastu" rühmast. Washingtoni rühma esindas sealne juht Anu Oinas. Veel oli kohal TETK ja TETKK rahvatantsu juht Anne-Liis Tüll. Instrueerisid Härnald Toomsalu ja V. K. Lindaja, muusika eesti hoolitses „Kungla" pillimees Peeter Jeeger.

Järgmised rahvatantsu õppepäevad toimuvad Baltimores 12. novembril, Baltimore ja Washingtoni rahvatantsijate ühisettevõttena, kuhu aga loodetakse ka muudest ümberkaudsetest keskustest osavõtjaid. See õppepäev loodetakse lõpetada peoõhtuga. 25. novembril on Chicagos terve päev KLENK-i kokkutulekust pühendatud „Esto Visiooni" tantsukavaga tutvunemiseks. Selleks sõidab sinna „Esto Visiooni" rahvatantsu üldjuht Härnald Toomsalu.

Evelyn Koop'ilt, võimlemiskava üldjuhilt kuuldub, et kava muusika ja liikumise osa on valmis ning sellest on tehtud instruktiivne videofilm, mis on juba rühmadele välja saadetud. Lähemas tulevikus on kavatsus korraldada võimlemiskava õppepäev kusagil Ühendriikide idaranniku piirkonnas, koht ja aeg on veel lahtine, oleneb selles piirkonnas tegutsevate võimlemisrühmade omavahelisest kokkuleppest. Paljud sarnased asjad organiseeritakse omavaheliste sidepidamistega, ega pääse alati avalikkuse silma alla. Asjale tuleks muidugi suuresti kasuks, kui see kõik oleks kauema aja peale ette plaanitsetud ja ka ajalehtede veergudel etteteatatud. Kindlasti oleks osavõtjate arv suurem. Kahjuks pole see alati läbiviidav, kauguste ja mitmetest keskustest kokku tulevate osavõtjate tõttu. Ometi aga näitab kõik see, et ESTO-84 võetakse täie tõsidusega ja ettevalmistused käivad kõigil „rinnetel" täie hooga. Nagu eelpool mainitud, ainult 259 päeva on järele jäänud esinemiseni, ESTO-84 alguseni — 254 päeva!

H.T.

Oht poliitiliseks vägivallaks Panamas

PANAMA — Panama president Ricardo de la Espriella ütles endisele USA välisministrile Henry Kissingerile, et poliitiline vägivald võiks puhkeda Panamas, kui neile ei anta suuremat majandusliku abi. Panama on eluliselt tähtis USA-le oma kanali tõttu. Riik kannatab raske majandusliku kriisi ja kõrge töötuse tõttu. Kissinger on erakomisjoni liikmena Kesk-Ameerikas kogumas andmeid president Ronald Reaganile, et kujundada sellekohast USA poliitikat sealses piirkonnas.

Kevadisel Estival '83 ajal juhatas Neeme Järvi Göteborgi sümfooniaorkestrit, esitades Beethoveni IX sümfoonia. Pildil dirigent Neeme Järvi (keskel) koos solistidega. Foto: : O. Kopler

Orkester ja juht maailmaklassilised

Rootsi Rahvusliku Sümfooniaorkestri ringreis Neeme Järviga

Kevadest peale pikisilmi oodatud sündmus, Göteborgi sümfoonikute kontsertreis Ühendriikidesse, on lõpukorral. Arvustused ja ülevaated esimeste kontsertide kohta on ülikiitvad. Sellest, mis toimus sisemaal, puuduvad kahjuks veel andmed.

AVAKONTSERT RUTGERS'I ÜLIKOOLIS

Kontsertreisi avang leidis aset Rutgersi ülikoolis, New Jersey's, 3000-pealisele publikule. Kavas Hugo Alfveni „Rootsi rapsoodia", Artur Lemba Esimene klaverikontsert (esialgselt kavas olnud Mahleri „Teekäija laulude" asemel) ja Sibeliuse Teine sümfoonia. Publikumenu toonitab eriti tõik, et kohe pärast esimest pala algasid braavohüüded ja „seisvad aplausid", viies kontserdi lõpukulminatsiooni kahe lisapalaga Sibeliuse Karjala süidist. Sündmusest kirjutati nii ülikooli kui New Jersey ajalehtedes enne ja pärast kontserti. Antud hinne oli kõrge: Järvi kohta, et ta on tõusnud pärast Eestist lahkumist Lääne muusikute tippridadesse; orkestri kohta, et see on maailmaklassi kuuluv. Artur Lemba klaverikontserdi kohta on arvamused kesised. Öeldakse, et see on väike lugu vene klassikast, mille aeglane osa on mõneti huvipakkuv, aga tal puuduvad omadused, mis oleksid tarvilikud tavapärasesse repertuaari kuulumiseks ja et ta pole just originaalne. Teise lehe kriitik nimetab heliloojat venelaseks!, kelle töid Nõukogude Liidus sageli mängitakse, lisades: „Kontsertpala ise, ilus töö romantilise teemaga. ei evinud tõeliste tunnete toorest energiat. Tekkis soov, et helilooja oleks rohkem riskinud ja vältinud töö liiga ilusaks tegemist". Kolmas nimetab Lemba helitööd „eklektiliseks, romantiliseks kurioosumiks, mille stiili on raske määritleda". Solist, neegerpianist Samuel Dilworth-Leslie, pälvib üksmeelset kiitust.

TEINE KONTSERT BETHLEHEMIS

Järgneval päeval toimus kontsert Bethlehemis (Pa.), Moravia kolledzhis. Hoolimata erakordsest kuumast ja niiskest ilmast oli ürituses osalejaid üle 2000, kelle kannatuse korvas orkestri esmaklassiline mäng. Kavas: Lars-Erik Larssoni Pastoraalsüit, Dvoraki Tshellokontsert op. 104 (solist rootslane Frans Helmerson) ja taas Sibeliuse Teine sümfoonia. Viimane esialgselt kavas olnud Shostakovitshi asemel. Kohalik arvustus ütleb, et „toretsevalt ilmekat ja ülimalt distsiplineeritud ansamblit juhib eestlane Neeme Järvi" ja et „Järvi elektrifitseeris muusikuid tootmaks jõulist, kõrgpunktilist kõlarikkust". Sibeliust arvustava osa lõpetab kriitik sõnadega: . . . „lahendus Järvi taktikepi all oli lummav".

TIPPKONTSERT NEW YORGIS

Pärast neid kahte, marulisi ovatsioone väljakutsunud õhtut valmistus orkester oma tippkontserdile New Yorgis, oivalise akustikaga Carnegie Hallis. Ilm oli kurjaennustav. Paar tundi enne kontserdi algust käis üle New Yorgi ja ümbruskonna äge äikesetorm, millega seletusid vist mõningad vabad istmed saalis, kuigi kuulupäraselt saal oli väljamüüdud, hoolimata mitteküllaldasest reklaamist kontserdi korraldaja, Columbia Artists poolt. Publikut hinnati 2800-le. Nende hulgas muidugi rohkesti skandinaavlasi ja kohalikke muusikategelasi. Huvidekeskseks kujunes end. välisministri Henry Kissingeri osalemine kontserdil, keda vaheajal ründasid autogrammi soovijate ja „intervjueerijate" read. Tema ekstsellents kuulas ära isegi mõlemad lisapalad, mis on selliste kuulsuste juures haruldane. Ka oli ta avaldanud keskusteludes tunnustust Järvile. Mis puutub eestlastesse, siis oli neid vist küll mitusada. Kes neid jõudis lugeda! Dirigendi tänamisele kulus vähemalt terve tund. Kavas olid peale Alfveni „Rootsi rapsoodia" ja Sibeliuse Teise sümfoonia veel Mahleri „Teekäija laulud". Solistiks rootsi kontraalt Birgit Finnilä.

Arvustusi kontserdist ilmus igas suuremas New Yorgi lehes. Nad nimetasid orkestri maailmaklassi kuuluvaks ja määrasid dirigendi omal alal tippmeeste gruppi. Ka valgustasid nad ausa põhjalikkusega dirigendi ja orkestri tagapõhja. (Eesti nime on siinses ajakirjanduses vaevalt kunagi nii palju esinenud). Erilise kriitikute tähelepanu evib muidugi kava tippnumber, Sibeliuse Teine sümfoonia. Selle kohta ütleb „Daily News", et „Järvi juhatamine ühendas oivaliselt kõik ihaldatud heroilised tundevärinad bardidele omase poeesiaga . . . Oma mõirgavatest, kuid siiski pidevalt leebetest vaskpillidest kuni oma siidpehmete keelpillideni ei olnud orkestril absoluutselt ühtki nõrka lüli. Seda isegi mitte lisapalade, Sibeliuse „Andante Festivo" ja „Alla Marcia" tõlgenduse ebatavalises erksuses". „NY Posti" arvustaja ütleb Sibeliusest: „. . . Muusika, mis liikus elektrilise hooga, evis sellise kujutlusvõime, sellise värvingu, sellise taiplikkuse, et (Järvi) interpretatsioon kujunes nagu mingiks avastuseks". Ka „NY Times" pühendas kontserdile erilise tähelepanu peaaegu terveverulise artikliga, millest vähemalt pool on kulunud orkestri ja tema juhi tutvustamiseks. Ta mainib, et Järvi on säilitanud kindla Göteborgi traditsiooni ja on „tõsimeelne ja vahetevahel erutav juht". Kriitikule on kummatigi jäänud mõningad üleminekuid moodustavad helikäigud Sibeliuse sümfoonia lõpus segaseks. (Ei võigi tahta, et kõik oleks igale inimesele klaar!)

Rootsi helilooja Hugo Alfveni „Rootsi rapsoodia" leiab samuti vaimustatud vastuvõtu. Kirjutatakse, et pala „sai sädelevaima esituse mis üldse võimalik". Mahleri „Teekäija laulud" jääb kuidagi tagaplaanile, kuigi öeldakse, et „Järvi näitas oma toonitatud asjatundlikkust Mahleri stiilis" ja et „solist, kontraalt Birgit Finnilä, saavutas täheldavalt tugeva mõju". Tabavaimalt võtab „tunnetest tulvava" kontserdi kokku repliik „Daily News'ist": — „Eesti dirigendi Neeme Järvi meisterlikul juhtimisel (kes on juba selle piirkonna soosikuks), osutus orkester maailmaklassi kuuluvaks ansambliks — täpne, briljantne ja suursugune nii artikulatsioonilt kui mängijate osas".

Ootame huviga, millised teated saabuvad (koos dirigendiga) Ameerika kesk-osariikidest. Eriti Chicagost, teisest tähtsamast muusikakeskusest Rootsi Rahvusliku Sümfooniaorkestri fenomenaalsel turneel.

K. T.

Vihkamiskirjandus häirib

TORONTO — Ontario peaprokurör Roy McMurty alustas uurimisega, kuidas lõpetada vihkamise kirjanduse levitamist. Advokaat Patrick Lawlor määrati uurimisülesandele, kusjuures on võimalik kasutada tsiviilkohut ja provintsi laimamise osas olevaid seadusi.

Ontario kriminaalseadus olevat nii kasutu vihkamiskirjanduse vastu võitlemiseks, et pole olnud ühtki edukat protsessi pärast sellekohase seadust muutmist 1977. aastal. Kriminaalseadus peab sellekohaseks kuriteoks juhtumit, kui keegi tahtlikult väljendab vihkamist sisaldavat väljendust mõne teatud grupi vastu. Seadus nõuab, et spetsiifiline kavatsus peab olema proovitud, et teha võimalikuks süüdi mõistmist.

Näiteks sellekohasest kuriteost on toodud juhtumid, kus Toronto südalinnas müütab mees helilinti „ilusaist natside marssidest" ja nimetab holocausti kirjeldavas brošüüris seda „suurimaks rahategemise nõksuks". Üks Owen Soundis olev mees levitab üle Kanada raamatuid, kus öeldakse, et natside poolt sooritatud kuue miljoni juudi hukkamine on vaid „sionistlik" „rahva haneks püüdmine" ja süüdistab juute igasuguseis moodsa ajastu pahandustes. Mõlemad mehed olevat legaalselt seotud tööstusliku vihkamiskirjanduse tootmisega.

Kanada kohtuminister MacGuigan usub, et kirjutised, mis eitavad holocausti, on siiski kaetud juba praeguste seadustega, aga ta on rangemate eeskirjade poolt, kuigi ta ei tea veel, milliseid muudatusi ta peaks tegema.

Dissidenti peksti N. Liidu vanglas

NEW YORK — N. Liidu eksiilis oleva kirjaniku Alexander Solzhenitsõni abikaasa ütles, et ta on saanud uudiseid, et nõukogude dissidendil Sergei Khodorovil tekkis pealuumurre, kui teda Moskva vanglas oli miilitsa poolt pekstud. 38-aastane kompuuter-programmi spetsialist arreteeriti aprillis. Ta on Nõukogude Liidu organisatsiooni Russian Social Fund'i mänedzher; fondi asutas Soltzhenitsõn 1974. aastal, et aidata nõukogude poliitilisi vange.

Jaan Roos kaitses väitekirja

Skautmasterite Kogu Koondise aastapeakoosolek

Pühapäeva, 30. oktoobri õhtupoolikul toimus Toronto Eesti Maja noorteruumis Eesti Skautmasterite Kogu Kanada koondise aastapeakoosolek 23 osavõtjaga. Enne seda toimus samas skautmasteri väitekirja kaitsmine. Nooremskautmaster Jaan Roos esitas kahe aasta jooksul kogutud ja katseliselt proovitud liikumismängude käsiraamatu. Oponentidena toimisid skautmasterid Lia Pikkov ja Heino Jõe. Väitekiri tunnistati kõrgetasemeliseks ja otsustati avaldada rükis, et seda saaksid kasutada ka koolid, suvekodud ja teised noorterühmitused peale skautide. Aastapeakoosolekut juhatas koondise esimees Ermi Soomet. Endine juhatus valiti tagasi.

Naisperet esindas masterite kokkutulekul ainsana Lia Pikkov, kes rõõmsalt üllatas kõiki „halloweeni" puhul nõiaks kostüümeeritult ja lendas Eesti Majja luua seljas. Nõiana asus ta ka dr. Jaan Roosi referaati oponeerima. Väitekirja kaitsmise avas koondise abiesimees Eino Kuris. Sekretär Harold Kivi luges ette Jaan Roosi eluloo. Jaan Roos on elupõline skaut, kes alustas hunduna Stokholmi Karu lipkonnas, jatkas skautlemist Toronto Lembitu lipkonnas ja kuulub praegu sama skautüksuse juhtkonda arsti ja spordijuhina. Ta kolm last on aktiivsed skautluses ja eesti üritustes.

Väitekiri kujutas endast liikumismängude käsiraamatut, milles leidub 75 mängu. Need on kogutud erialasest kirjandusest ja kahe aasta jooksul praktiliselt läbi mängitud Lembitu Maleva hundude ja skautidega. Valikut täiendasid erinevate rahvaste mängud ja mõned, mis olid kujundatud autori poolt. Oponent Lia Pikkov esitas referendile neli asjalikku küsimust.

Oponent Heino Jõe märkis, et käesoleval juhul on meil tegemist professionaalse spordipedagoogi ja -arstiga ning palus, et Skautide Maleva staap väitekirja praktilise osa otsekohe trükis avaldaks.

Käsiraamatu eriline voorus on mängude esitamise süsteemis, mida saab käsitleda ka vähese lugemisoskuse ja -ajaga mängujuht. Väitekirja heaks kiitmisega kannab dr. Jaan Roos nüüd skautmasteri tiitlit.

Järgnenud Skautmasterite Kogu Kanada koondise peakoosolekut juhatas koondise esimees Ermi Soomet ja protokollis sekretär Harold Kivi. Esimees esitas ka koondise möödunud aasta aruande, mis näitas elavat tegevust. Koondisel oli üks erakorraline peakoosolek, korraldati juristide laudkonnavestlus pärandi ja testamendi küsimuses, koos gaideritega toimus üks klubiline koosviibimine. Noorusfondi kaudu, mille tegevus toimub skm koondise juures, toetati eesti skautide saatmist Alberta jamboreele. Noorusfondi aruanne oli tasakaalus $5,591.67. Aruanded kinnitati üksmeelselt, toimus arutlus eelseisva tegevusaasta kassa ja koondise ülesannete viimistlemiseks.

Juhatusele avaldati kiitust üksmeelse tagasi valimisega. Skautmasterite Kogu Kanada koondise esimeheks on skautide maleva vanem Ermi Soomet, juhatuse liikmeteks Lia Pikkov, Harold Kivi, Eino Kuris ja Evald Oder. Aastapeakoosolekule järgnes skautmasterite kinnine erakoosolek.

HJ

Tulistatakse, kui ei kuulata

LONDON — Inglise parlament andis selge hoiatuse tuumarelvastuse vastu protesteerijaile, et sõdurid tulistavad igaüht, kes murrab sisse tuumarelvade baasi alale. Hoiatus anti pärast seda, kui protesteerijad otse mässumeelselt tormasid Greenham Commoni USA õhujõudude baasi piirkonda. Protesteerijad olid arvanud, et C-5A Galaxy transportlennuk, mis just maandus, tõi esimese tiibraketi Inglismaale.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$51.—	$65.—
Poolaastas	$28.—	$35.—
Veerandaastas	$15.—	$18.—

KIRIPOSTIGA + SAATEKULU

	Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
aastas	$56.—	+ $42.—	$47.—
poolaastas	$30.—	+ $21.—	$24.—
veerandaastas	$16.—	+ $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $129.—, poolaastas $67.— ja veerandaastas $35.

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

ARMAST TÄDIMEEST

AUGUST RÄTSEP'at

sündinud 15. augustil 1899 Auveres
surnud 3. novembril 1983 Torontos

leinavad

ILME-TIIU PURJE perekonnaga
SUGULASED Kodu-Eestis

Ole ustav surmani,
siis tahan Ma
sulle elukrooni anda.
Joh.ilm. 2:10

KAUAAEGSET JA USTAVAT KOGUDUSE LIIGET

AUGUST RÄTSEP'at

sündinud 15. augustil 1899 Auveres, Virumaal
surnud 3. novembril 1983 Torontos

mälestab sügavas leinas

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS,
NÕUKOGU ja ÕPETAJA

Leinatalitus kolmapäeval, 9. nov. kell 7.30 õ. Vana Andrese kirikus.
Ärasaatmine neljapäeval, 10. nov. kell 10 homm. sealtsamast York kalmistule.

Lahkus meie kauaegne armas sõber

AUGUST RÄTSEP

Mälestavad leinas

EVI ja HELMUT AAVIK
VOLDEMAR AVARLAID
JUTA ja ELMAR JÄRV
AKSEL PILVET
HILMA TAALBERG

Kallist venda, abikaasat ja vanaisa

EDUARD FRIEDRICH AAMAN'i

sündinud 2. mail 1908 Tartumaal
surnud 28. oktoobril 1983 Rootsis

leinavad sügavas kurbuses

ÕDE abikaasaga Torontos
ÕETÜTAR perekonnaga Winnipegis
VEND abikaasaga Torontos
VENNATÜTAR perekonnaga Bramptonis
ABIKAASA Lundis
POEG perekonnaga Lundis

Endist kaasametnikku

AUGUST RÄTSEP'at

sündinud 15. augustil 1899 Virumaal
surnud 3. novembril 1983 Torontos

mälestab

END. EESTI POLITSEIAMETNIKE KOGU

Armast ema ja vanaema

BERTHA VIIRES't

surnud 3. novembril 1983 Tallinnas

mälestavad

ANTS perekonnaga Eestis
KALLE ja HALDI
HILLE perekonnaga

Sügavas tänutundes mõtlen sõpradele ja tuttavatele, kes minu armsa elukaaslase

dr. KUNO ALT'i

maisest maailmast UUDE ELLU saatsid

Siiralt tänan kõiki, kes rohkete lilledega, oma juuresolekuga ja kirjalikult avaldasid lugupidamist lahkunule ning kaastunnet minule. Eriline tänu Korp! Rotaliale, proua Ülle Laterile ja härra Juhan Lätele.

JUTA ALT

Murray E. Newbigging Ltd.

Matusebüroo

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 ● 489-8002

Suri kunstnik Juta Puust

Austraalias suri 25. augustil kunstnik Juta Puust, pärit Pärnumaalt, kus ta sündis 8. aug. 1904. Põgenikuna elanud Saksamaal alates 1944. a., rändas ta abikaasa ja kahe pojaga 1949. a. Austraaliasse. Seal alanud jälle kunstialal loomingulist tegevust autodidaktina, valiti ta seal Royal Art Society liikmeks. Ta osales päljudel näitustel Lõuna-Austraalias, saavutades igal pool edu. 1962. a. saavutas ta näitusel Guen Barringeri mälestusauhinna.

Suri keeleteadlane Harriet Toom

Tallinnas on 2. augustil surnud tuntud pedagoog, juhtiv saksa keele metoodik ja paljude saksa keele õpikute autor Harriet Toom, pärit Karksist, kus ta sündis 13. sept. 1908. a.

Kadunu alustas õpetajana tegevust 1936. a. Tartu Pedagoogiumi progümnaasiumis. Kui see suleti, jatkas ta õpetajatööd Paide Tööstuskoolis, kust siirdus Rakvere II Keskkooli, ja sealt Tallinna Õpetajate Seminari ning töötas järgnevates koolides saksa keele õpetajate ettevalmistamise alal. Ta oli Eestis suureks autoriteediks saksa keele metoodikuna.

Alati abivalmis ametikandja

Õp. Elmar Pähn'a 75. sünnipäeva tervituseks

ELMAR PÄHN

Ei ole kuulnud, et õp. Pähn oleks kunagi öelnud ei, kui teda kutsuti ametiülesandeid täitma. Mitte üksi tema koguduses Clevelandis või Eesti Kodus Torontos, kus ta regulaarselt teenib. Teda kutsutakse palju laialdasemalt. Esmajoones Toronto eestlaste suured kogudused on vajanud tema abi haiguste, puhkuste või õpetajate vahetuse ajal. Edasi Buffalo, Baltimore, Lakewood ja Chicago on tihti teda omale viinud. Õp. Pähn on läinud ka siis, kui tervis oli nõrkadel jalgadel. Ta ei ütle ei. Mitte majanduslik huvi, vaid kohusetunne sunnib seda meest. Ta on lugematuid ametitalitusi toimetanud teiste eest ja isegi kirikuvalitsuse ülesannetes on eksamikomisjoni liikmena asendanud neid, kes kaugelt ei saanud kohale tulla. Pähn on abivalmis, sõbralik ja kohusetruu. Ta teab, et ristiusk õpetab panuse andmist, mitte selle ootamist teistelt. Jumalariik ei ole logelemist ega mugavust õpetanud, et arvusta, karju, nõua, streigi ja põleta — nagu 1960. aastate paigatud pükstega moevool meile kõigile kaela kargas. Jeesus õpetas ja elas ise seda ette, kuidas tema riigis armastusega teenimine, kohusetundega oma panuse andmine, on esimene. Ja alles siis annab Jumalariik meile kõike külluses tagasi.

Ligi 50 aastat tagasi algas Rõuge kirikus usulise äratuse leidnud Võrumaa poeg sellist teenimist oma vanema venna eeskujul.

Elmar Pähn sündis Rõuge kihelkonnas põllumehe pojana 18. nov. 1908. Võrumaa alg- ja keskkooli haridusega mees ruttab Tartu Ülikooli Usuteaduskonda, mille lõpetas 1934. Kuid enne täidab oma sõjaväelise kohustuse aspirandina Tondi sõjakoolis. Ja juba 14. apr. 1935 piiskop H. B. Rahamägi ordineerib ta Toomkirikus pastori õilsasse ametisse.

Algab väga pikk ja mitmeid maid ja veesid ületav vaimuliku teekond. Oma kauni Rõuge läheduses asuv Urvaste kogudus valib ta oma hingekarjaseks 1936 aastal. Tulise hingega asub nooruk tööle ja koguduse siiras armastus ümbritseb teda. Järgmisel aastal abiellub ta tuntud Kodavere köstri Jaan Küütsi tütre Ainoga, kelle energiline panus kirikule on mehe kõrval silmapaistev. Kasvatati ülesse 3 last, kellest 2 sündis kodumaal ja neid kanti süles võõrsile. Läbi Saksamaa, Ameerika ja Kanada on selle perekonna reis kulgenud. Igalpool on teenitud teisi, aidatud ja juhatatud ning oma perekond kasvas käe kõrval nagu muuseas.

Kui Pähn'a abielupaari vaadelda, siis kummagi välimus ei ühtu sünnitunnistustega. Nad on nooremad kui aastad. Neil pole alati olnud kerge. Haigused ja isegi vanema tütre surm on olnud valus, aga nende elutarkus ja Jumala arm on aidanud ka kitsaid kurve läbistada kahekesi koos.

Tahtmatult mõtled selle juures Martin Luther'ile, kes abiellus väga energilise Katharina von Bora'ga, endise nunnaga. See naine oli oma tragidusega suur tugi teadlasele, usupuhastajale ja võitlejale. Tema perekonna tegelik ülalpidaja ja koos hoidja. Kui Luther teda armastusega vaatles töös ja rahmeldamises, siis tavatses ta öelda: „Meine Käthe — meine Kette" — minu Kati mu ketike. Ta tunnistas, et oli naisesse nii kiindunud nagu ketiga seotud.

Õp. Pähn teenis kaasmaalasi Saksamaal Briti tsoonis laagrite ajastul, siis Ameerikas Baltimores, kus asutas Märkuse kogiduse, mis praegugi elujõulisena töötab. Edasi 1952. ta asub Buffalosse teenides seda ja Clevelandi eesti kogudusi. 1961. ta läheb Chicago Pauluse kog. õpetajaks ja sealsete raskuste üleskerkides teenib õp. Pähn mõlemaid eesti kogudusi. On väga iseloomustav, et tema rahulik töö ja sõbralik kohtlemine rahustab varsti ärevad meeled ja lahkhelid. Ta lahkub vanaduspuhkusele Toronto Eesti Kodusse, kus omab iseseisva korteri. Chicago kogudused kahetsesid tema lahkumist ja kutsuvad teda ikka veel teenima. Ta teebki seda jõukohaselt, aga Clevelandi koguduse ja Toronto Eesti Kodu usuline teenimine on ta regulaarseks ülesandeks. Energiline abikaasa mängib orelit, juhatab laulukoori ja on pühapäevakooli juhataja Vana Andrese kirikus. Neile nagu ei olekski veel puhkus saabunud.

Soovime Eesti Ev. Luth. Kiriku nimel neile mõlemaile, eriti aga 75. aasta juubilarile, head tervist, rõõmu ja Issanda õnnistust. Sellega ühinevad kindlasti ta kogudused, keda ta teeninud või teenib praegu ja kogu vaba maailma koguduste rida, arvukas isiklike sõprade ring ja korp. „Estica" akadeemiline pere, kuhu ta kuulub. Ole tervitatud Issanda tõsine sulane.

Piiskop K. Raudsepp.

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1
Praost Andres Taul. Tel. 483-4103
Tel. kirikus 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848
Organist dr. Roman Toi

Sunday, November 13, at 3:00 p.m. St. Paul's Anglican, 227 Bloor St. E., Toronto All Lutheran ANNIVERSARY SERVICE, order of service as suggested by Luther in his ‚German Mass'

The Massed Choir is directed by Dr. Lorna Lutz-Heyge. Greetings from Church Dignitaries and Goverment Officials

Presentation of a sermon of M. Luther.

Pühap., 20. nov. SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS kell 11.00. Armulaud. Laulab noortekoor Lootus. Kell 6.00 õhtul armulaud. Solist Õnne Laikve. Oma abikaasa mälestuseks laulab Lydia Kööp.

Pühapäeval, 27. novembril kontsert-JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Cantate Domino 25. a. juubeli tähistamine. Kaastegevad koor, Lembit Avesson ja Roman Toi.

Ingliskeelsed JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval 9.30 homm. Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSEGA samaaegselt.

Piiblitunnid igal pühapäeval kell 10.00.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS

Immanueli kirik,
21 Swanwick Ave.
Jutlustaja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Kolmapäeval, 9. nov. kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Pühap., 13. nov, kell 2 p. l. koguduse tund. Kell 3 pl. JUMALATEENISTUS. Kõneleb Allan Laur. Laulavad noored. Issanda surma mälestamine.

(Buss Eesti Kodust kell 1.30 p.l.)

Kell 6.15 ingliskeelne JUMALATEENISTUS. Noored tunnistavad ja laulavad. Kolmap., 16. nov. kell 7 õ. palveõhtu. K[illegible]

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmap., 9. nov. kell 7.30 õhtul piibli-palvetund. Ilmutusraamatu peatükk 11.

Pühap., 13. nov. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS, kus teenivad V. Ojaste ja E. Saraoja.

Kolmap., 16. nov. kell 7.30 õ. piibli-palvetund „Kaks tunnistajat Ilmutusraamatus".

Pühap., 20. nov. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS 34. aastapäeva tähistamisega. Teenivad H. Eller ja E. Saraoja. Laulab naisansambel. Koosviibimine kohvilauas. Valguspildid Pühamaa muinasleidudest.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS

383 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7
Õpetaja Udo Petersoo
3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5930
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühap., 13. nov. kell 4 p.l. kontsert-JUMALATEENISTUS. Toronto Eesti Meeskoor Charles Kipperi juhtimisel. Pärast teenistust kohv.

Pühapäeval, 20. nov. kell 11 homm. SURNUTEPÜHA JUMALATEENISTUS armulauaga. Laulab koguduse segakoor Asta Ballstadti juhatusel.

Pühapäeval, 27. nov. kell 4 p.l. 1. Kristuse tulemisepüha JUMALATEENISTUS. Solist metsosopran Evi Valge. Pärast jumalateenistust dr. Roman Toi loeng teemal: „Kõneleme luterlikust koraalist".

Pühapäeval, 4. dets. kell 11 homm. 2. Kristuse tulemispüha JUMALATEENISTUS. Teenib õp. Albert Roost. Pärast jumalateenistust Emil Eerme exliibriste näitus Abel Lee loenguga.

Pühapäevakool igal pühapäeval JUMALATEENISTUSE ajal.

Teerieelsed iga kella 11-kümnese JUMALATEENSTUSE ajal.

Piiblitunnid tund aega iga enne kella 4-jast JUMALATEENISTUST.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
36 Bards Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6488
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 13. nov. kell 10.15 homm. PÜHAPÄEVAKOOL täiskasvanuile, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 homm. JUMALATEENISTUS, kõneleb K. Raid, vokaalduett — Jaan ja Kalle Medri. Kell 5.45 õ. kõneleb Kuuba pastor Julio Cornelio, laulab perek. Cornelio. Kõne tõlgitakse eesti keelde.

Leinateateid

Eskilstunas, Rootsis, suri 3. augustil August Johannes Mäepea, sündinud 17. detsembril 1907 Eestis.

Saksamal suri 4. augustil Elli Jürgens.

Tallinnas suri 11. juulil Eha Ojamaa, neiuna Mutsu.

Moultonboros, USA-s, suri 31. juulil Aleksander Rätsep, sündinud 28. oktoobril 1919 Võrus.

Teadaanne pensionäridele

Järjekordne klubi koosviibimine toimub neljapäeval, 17. novembril kell 2.30 p.l. Eesti Maja suures saalis. Klubi liikmed ja külalised teretulnud.

Juhatus

Peetri kirikus tähistati Luth 500. sünnipäev

Usupuhastuspüha tus, mis toimus 30. ok ri kirikus kujunes M 500-aasta sünnipäeva histamiseks. Jumalate tegevad koguduse p Andres Taul, ja abiõ Heinsoo. Laulis Can koor dr. R. Toi juhatu lil mängisid koguduse Toi ja külalisena Lem

Pärast avamängu Cantate Domino luteri ni „Üks kindel linn j

Liturgilises osas ra lemad õpetajad, kus A. Taul oli talituse r lasõnale Luuka ev Jutlustas õp. E. Hein jutluse pühendas Ma tegevusele usupuhast usuisast on ühenduses juubeliga palju kirjut dus õpetaja Heinsoo liste faktidega, mis e avalikkuses kuigi lai mist. Kuid ka need ük did olid küllaldased s therist voolida täielik gile pühendunud ja võimetega isiksust. Luther 1517. a. 31. ok tas oma 95 teesi Witt kiriku uksele, siis e Luther ise ega ka k mata milline tohutu aktil kogu maailma katoliku kiriku ulatus mise järellained jõu kodumaale, vormides luteri kirikule.

Cantate Domino ko „Ma tean" ja „Mu si ning lõpuks „Palve need olid Martin L mis kootile seatud R. Toi poolt. Koor Ragnar Pohlak, viim laulus" aga olid rak koor, osaliselt nais- j omaette ning lõpuks kogudus kaasa.

Praost A. Taul mee teenistuse lõpul veelk ri algatatud reformat se tähtsust ja manits et nad rohkem kiriklik veneksid.

EKK muusika- võistlused ja noorte solisti kontserdi vali võistlused

Eesti Kunstide Ke dad muusikavõistlus Torontos veebruari Klassid jagunevad:

1. Talentide klass vanuse järgi). Palad kuul klaver, laul ja kõ did.

2. Eesti helitööde k te toimkond on va järgmised palad klav I klass: Aavik „Miks ja „Kui ma hakkan l II klass: Pärt „Kaera III klass: Pärt „Sarve IV klass: Jürme „Se V ja VI klass: Miid jaanitulele" või Vetti ke".

VII ja VIII klass „Nirk". Pärt „Puna hunt".

IX klass: Pärt „Fugh

Laulude nimestik e klassis selgub hiljem saatjad on Liina Tec Viia.

ESTO-84 noorte soli tide kontsertide vali mub nädal hiljem. luste võitjad on auto de kontsertide kandi juures arvestatakse k

Lisainformatsioon j mine: Margit Viia, Ave., Willowdale, On tel. (416) 222-6359.

ESTO MUTUAL F

Aktsia hind 1. no

Toronto, Ont. M
145 King St. W., F

Telefon päeval 3
õhtul 925-6

Teadaanne

ESS Kalevi Suusa koosolek toimub Ees nov. 83 kell 7 õhtul.

Peetri kirikus tähistati Lutheri 500. sünnipäeva

Usupuhastuspüha jumalateenistus, mis toimus 30. oktoobril Peetri kirikus kujunes Martin Lutheri 500-aasta sünnipäeva väärikaks tähistamiseks. Jumalateenistusel olid tegevad koguduse pastor praost Andres Taul, ja abiõpetaja Edgar Heinsoo. Laulis Cantate Domino koor dr. R. Toi juhatusel kuna orelil mängisid koguduse organist R. Toi ja külalisena Lembit Avesson.

Pärast avamängu orelil laulis Cantate Domino luteri kiriku hümni „Üks kindel linn ja varjupaik".

Liturgilises osas rakendusid mõlemad õpetajad, kusjuures praost A. Taul oli talituse rajanud jumalasõnale Luuka evangeeliumist. Jutlustas õp. E. Heinsoo, kes oma jutluse pühendas Martin Lutheri tegevusele usupuhastajana. Kuna usuisast on ühenduses tema 500. a. juubeliga palju kirjutatud, siis piirdus õpetaja Heinsoo peamiselt selliste faktidega, mis ei ole leidnud avalikkuses kuigi laialdast käsitlemist. Kuid ka need üksikud episoodid olid küllaldased selleks, et Lutherist voolida täielikult jumalariigile pühendunud ja erakordsete võimetega isiksust. Kui Martin Luther 1517. a. 31. oktoobril naelutas oma 95 teesi Wittenbergi lossikiriku uksele, siis ei suutnud ei Luther ise ega ka keegi teine aimata milline tohutu tähtsus oli sel aktil kogu maailma ajaloos, eriti katoliku kiriku ulatuses. Selle liikumise järellained jõudsid ka meie kodumaale, vormides aluse Eesti luteri kirikule.

Cantate Domino koor laulis veel „Ma tean" ja „Mu süda ärka üles" ning lõpuks „Palvelaulu". Kõik need olid Martin Lutheri viisid, mis koorile seatud W. Walteri ja R. Toi poolt. Koorisolistiks oli Ragnar Pohlak, viimases „Palvelaulus" aga olid rakendatud kogu koor, osaliselt nais- ja meeshääled omaette ning lõpuks laulis kogu kogudus kaasa.

Praost A. Taul meenutas jumalateenistuse lõpul veelkordselt Lutheri algatatud reformatsiooniliikumise tähtsust ja manitses kirikulisi, et nad rohkem kiriklikku töösse süveneksid.

Invaliidetoetava Naisringi poolt korraldatud moenäitusel esinenud modellid. Pildil seisavad ees Juulia Lindau, Tiina Lomax, Marta Tiido, Silvia Preem ja Linda Saarniit; seisavad tagareas Barbara Brocklebank, Anne Pritchett, Tiiu Roiser Chorowiec, Mamhure Kopan, Elva Palo, Linda Kukk, Anne Jõgi, Anne Pajuäär, Astra Rein, Linda Liigand, Lia Monika Mundinger ja Silvia Trei.

Foto: Vaba Eestlane

Pilt eestlaste moemaailma sügisel 1983

Läbi malbe Toronto oktoobrikuu ilmastiku, leides end rahvast tulvil saalis, kus perenaised juba kaebasid laudade puudujäägi üle, me vaatasime möödunud suvele läbi kunstnik Arthur Mihkelsoo kauni lavadekoratsiooni. Lauad ühkeldasid lillede, kumerate kohvitasside ja kuhjas koogitaldrikutega. Tänavuseks üldkorraldajaks oli pr. H. Salumets hulga abilistega. Kaukaasiastiilse kava oli kujundanud Elva Palo. Õrnahäälse solistina esines Liina Purje, lauldes kütkestavalt „Kuku sa kägu", „Unustamata laul" ja „Alla valgete kaskede", klaveril saatis Diana Pillier. Eestlannade suurürituse avas pr. V. Lindeman lühikese ülevaatega toetustegevusest invaliidide perekondadele. Selgesõnaliseks kommenteerijaks oli Maiki Lupp. George Iltali orkester andis taustamuusikat moeloojate modellidele.

Tänavusel Eesti Invaliidetoetava Naisringi moenäitusel domineeris must ja mustvalge, vahelduv mõne kauni valge või värvikama riietusega. Ei olnud enam Pariisi, Londoni, Washingtoni või Berliini, ei Diori ega teiste suurmoeloojate jahmatama panevaid mõjusid, vaid see oli päris tavaline eesti naine otsekui „Mareti" moelehelt võetud. Külalis-stuudiod pakkusid hästi töödeldud karusnahku ja uudsusena säärte kohalt vabaks liikumiseks laiuvaid õhtupükse, mõningad neist klaunide joonega Marilyn's moejoonistaja Gina poolt. Viimasel modellide ülesrivistumisstseenil võis näha veel Gina'lt kahte õhtukleiti, üks erilise kuldse vinelise pitskoega hõljuva volangiga kreemika rüü keskosal, meenutamaks keskaegseid daame ja teine väga lihtne, kuid toretsev oma helesinkjas värvis.

Eriti silmapaistvaks esinejaks sel hooajal osutus Astra Rein, pimestades finaalis kõiki oma valge Esto84 ballikleidiga. Selle vöökirjad varrukail ja laia seeliku paneelina, oli olnud aeganõudev töö, et sellist pikkust täita tikanditega. Astra Reinule kulus 500 tundi esmaklassilise eesti mustrilise kunstkäsitöö tegemiseks. Temal oli veel teisi häid komplekte ja elegantseid kasukaid Tres Shic Boutiquest, imetluseks kõigile pruunjate ruutudega tuhkbeesh nahast laialõikeline kasukmantel kõrgele tõstetud kaelusavaga. Nahkadest esitati tuhkrut, minki, rebast jne., isegi uuemate menetlustega nagu kuldribade asetus nahale.

Teisele kohale moepildis võiks asetada Linda Liigandi temale omase anglosaksidele kuuluva ilutundega moerõivastuses. Tema oli ehk ainuke Londoni tipp — rätsepate kvaliteedis, tumedas helehalliga kaunistatud mantlis, pead ehtiv laiaäärne kübar rõhutamas täiuslikku elegantsi. Meeldiv oli ka hall kleit poolpika lahtise varrukaga ja tumeda kübaraga meenutades Vogue modelle.

Enamik riietuse pikkust on veerand sääreosa üle põlve, mantlid muidugi pikemad, aga uudisena ilmus seekord kolmveerand pikk palitu üle lihtsa tumeroosa kleidi.

Kauaaegne juhtiv daam eestlaste moeloomingus, Marta Tiido esines sedapuhku väheste esemetega, mustpruun kaheosaline kleit ja hall pidukostüüm pälvisid eeskuju. Silvia Preem kandis liuglevaid siidikleite, üks rukkilille sinine, teine roosakast riidest, mõlematel sügav selja-ava ning vöödega dekoreeritud, viies kandja enesega ennelõunast õhtuni. Tähelepandavalt head rõivastuse valikut demonstreerisid L. ja M. Mundinger ja nii mitmed teised. Huvitava tegumoega oli kuldja jakiga telliskivi punane õhtukleit indiastiilse laia kuldribaga seeliku alaserval. Noortele neidudele, nii blondidele kui brünettidele võib osutuda väga efektseks mustvalge laiaruuduline pluus musta seelikuga ja musta seosega krae all. Teine musta pluusiga ja kaharalt hukkuva alusega mustvalges ruudus mõjus samuti meeldivalt. Üldiselt rohkelt musta ühenduses teiste värvidega nagu Linda Saarniidu ülimoodne pliiatsijooneline mantel ja tema keep-püksid täiendatud erkpunase pluusiga. Uue siluetina jäi hästi meelde veel eelmainitud modelli sinitriibuline alt kitsaks jooksva seelikuga kleit nii enne kui pärastlõunaks. Ühel sametist kleidil olid eriliselt töödeldud õlanukid. Spordiriietust esines seekord vähesel määral, kuid silmapaistev oli rohke ehete ja kettide kasutamine. Kübarad ja kindad olid õieti valitud. Üle lava liikusid prouad ja preilid, lisaks varemnimetatuile veel B. Brocklebank, A. Jõgi, M. Kopan, L. Kukk, J. Lindau, T. Lomax, A. Pajuäär, E. Palo, A. Pritchett, T. C. Roiser ja S. Trei.

Irja Pihlberg tänas kõiki töötavaid naisi, kes olid oma osavõtuga panuse andnud teiste abistamiseks ning jagas ohtrasti lilli. Samuti arvukalt võidunumbreid väljaloositavaile käsitöödele.

T.

150 organiseerunud pensionäri

Viis aastat Montreali Eesti Pensionäride Klubi

Viis aastat pole pikk aeg, kuid on siiski põhjuseks, mis annab meile võimaluse vaadata tagasi oma tegevusele ja võibolla ka ette.

Seitsmekümnendate aastate keskel tekkis Montrealis tarvidus asutada pensionäride klubi. Paljud kaasmaalased olid juba jõudnud pensionäri-ikka või olid sellele lähenemas. Kahjuks puudusid siiski need, kes oleksid organiseerimist tõsiselt võtnud.

Heino Laaneots oli just saabunud Inglismaalt Montreali Jaani koguduse õpetajaks ja temast sai pensionäride klubi mõtte kandja ja õhutaja.

Edgar Heinsoo töötas välja klubi põhikirja, mille komisjon läbi vaatas ja heaks kiitis ning 15. oktoobril 1978 kutsuti kokku asutamiskoosolek.

45 isikut võtsid sellest osa, astusid liikmeks ning võtsid vastu põhikirja, valisid juhatuse ja panid sellega aluse Montreali Eesti Pensionäride Klubile.

Klubi leidis omale ruumid Jaani kiriku seltskondlikes ruumes ja seal hakati koos käima iga reede õhtupoolikul. Sel ajal oli Kanada keskvalitsuse tervishoiu ja sotsiaalala minister alustanud „New Horizon" programmiga. See andis pensionäride klubidele toetust ruumide sisustamiseks ning kultuuriliste ja huviringide asutamiseks. Nii on Montreali Eesti Pensionäride Klubi saanud kolmel korral toetust, mis on võimaldanud sisustada lugemisruumi ja tellida mitmed ajalehed, osta bridzhilauad ja mugavad toolid ning muretseda köögivarustust.

Laulukoor on noorem pensionäride klubi eriharu. Selle ümber on koondunud umbes 30 lauluharrastajat.

Nad on kaunistanud oma lauluga jumalateenistusi ja esinenud rahvuslikel üritustel.

Ka siin on New Horizon abiks tulnud. Laulukoori esimeheks on Anton Pindam ja koori juhatab Ingrid Tärk.

Klubi liikmete arv on jäänud stabiilseks 150 peale. Klubi juhatus töötab edasi sama eesmärgi poole, mis asutamisel üles seati, nimelt koondada Montreali ja ümbruskonna eestlased oma ümber, pakkuda neile meelelahutust ja anda võimalusi uute oskuste õppimiseks, aga ka jagada teistega oma teadmisi, kogemusi ja oskusi, muuta klubi teiseks koduks, kus kõik liikmed oleks kui üks suur pere.

Klubi juhatuses on viie aasta jooksul olnud muudatusi. Praegusse juhatusse kuuluvad: Johanna Toome — esinaine, Dagmar Muru — esimene abiesinaine, Aadu Randpalu — teine abiesimees, Heino Laaneots — kolmas abiesimees, Ella Saltenis — sekretär, Leo Sepa — laekur, John Voot — abilaekur, Helmut Höövel — programmi koostaja, Agnes Järvelaid — perenaine, Tuuli Nerska — abiperenaine, Paul Leithammel — filmioperaator, Nikolai Karklin — varahoidja ja Edith Tomsen — ametita liige.

XII Eesti Päevad & XXV Eesti Mängud Austraalias

Suurüritused, mis aastalõpul Adelaides toimuvad ja kuhu ka grupp Toronto eestlasi külla sõidab, algavad teisel jõulupühal, 26. detsembril „jutuajamise" ehk kohtumisõhtuna. See on informaalne kohtumine sõpradega, kokkusaamine tuttavatega. Sel puhul on baarid avatud ja õhtusöök saadaval. Tagapõhjal eesti muusika. Tervituste üleandmine.

Samal päeval toimuvad käsipallivõistlused, avatakse Eesti Mängud, on avajumalateenistus, Eesti Päevade ja kunstinäituse avamine.

Teisipäeval, 27. dets. algavad varahommikul juba golfivõistlused, rahvatantsijate võimlejate proovid, laulukooride proovid, pallimängud, lauatennis ja ujumine, laulurahva koosviibimine, „Kalevipoja" näituse avamine ja õhtul teatrietendus, kus esitatakse Mika Waltari näidend „Nõid uleb tagasi", lavastaja J. Tennosaar.

Kolmapäeval, 28. detsembril jätkuvad golfivõistlused, toimuvad laskevõistlused, ansambli ja solistide proovid, käsipallivõistluste finaalid, lauatennise võistlused ja eelmise päeva teatrilavastuse kordamisetendus.

Neljapäeval, 29. dets. rahvatantsijate ja võimlejate pealelõuna ehk „Ennemuistseid" mälestusi". Põimik Kalevipoja ainetel (tantsud, võimlemisettekanded, laulud, muusika, kombed ja mängud) ja võimlejate ettekanded. Samal ennelõunal kergejõustiku võistlused ja õhtul rahvapidu samas kohas, kus toimus eelmine rahvatantsijate esinemine. Rahvapeol külasimmani miljöös jalakeerutus ja huvitavaid rahvapäraseid ettekandeid.

Reedel, 30. dets. Seltskondlik hommikueine dzhäss-trio saatel, pakutakse mahla, kohvi ja pannkooke moosiga. See on noorte ideele rajatud uusüritus, kus müügil ka shampanja. Samal päeval Eesti Spordiliit Austraalias peakoosolek, tennisevõistlused, naiskongress, malevõistlused, õhtul kontsert, Eesti Päevade ja Mängude lõpetamine.

Laupäeval, 31. dets. A. E. S. Liidu Esindajatekogu koosolek, loterii loosimine ja vanaaasta ball, mis kestab kella 2-ni öösel. Balliruum on Morphetville Function Centre avaras peosaalis, huvitava vaatega Adelaide mägedele üle säravate linnatulede. Tantsuks mängib 14-liikmeline Adelaide Festival Band. Õhtusöögiks pakutakse kahe-käiguline õhtusöök koos valge ja punase veiniga, õlle, mahla ja karastavate jookidega. Kangemad joogid on saadaval baaris. Lauad 12-isikule.

Eesti Lipu 100-aastane juubel

Üleskutse auhinnatööde esitamiseks

Käesolevaga kutsutakse üles kõiki eestlasi vabas maailmas esitama uusloomingulisi auhinnatöid eesti lipu 100 aastase juubeli puhul.

Auhinnatööde teemaks on: „Mida on tähendanud ja mida tähendavad sini-must-valged lipuvärvid meile kui eestlastele."

Võistlus toimub kolmes eriklassis: Need on:

1. Kirjanduses (luule, proosa, näitekirjandus).
1.a. Luule. Värsimõõt, luuletuse pikkus ja vorm on võistleja otsustada.
1.b. Proosa. Siia kuuluvad nii essee, novell kui ka romaan.
1.c. Näitekirjandus. Lavatüki vorm ja laad on võistleja otsustada.
2. Muusikas (kõik heliloomingulised vormid).
3. Kujutavas kunstis (maal, skulptuur, graafika).

A. Igas ülalnimetatud kategoorias on:

Esimene auhind Kanada $1,000.00
Teine auhind Kanada $500.00
Kolmas auhind Kanada $300.00

B. Võistlustööde esitamise tingimused:

Tähtaeg: 23. aprill, 1984
Aadress: ESTO 84 Sini-must-valge uusloomingu võistlus
c/o Estonian House
958 Broadview Avenue
Toronto, Ontario
M4K 2R6
Canada

Märgusõna: Esitatud töö peab kandma märgusõna ja tööle peab olema juurde lisatud sama märgusõnaga kinnine ümbrik, mis sisaldab autori nime ja aadressi.

C. Auhindamist teostab igas ülalnimetatud kolmes kategoorias eraldi asjatundjatest koosnev zhürii.

— Auhindu võib välja andmata jätta kui ei leidu vastavale auhinnale väärilisi töid.
— Teist ja kolmandat auhinda võib välja anda rohkem kui üks, kui leidub vastava väärtusega töid.
— Auhinnale mittetulnud töödele võib zhürii ettepanekul anda ergutusauhindu vähemas suuruses.

D. Auhindamiste tulemused kuulutatakse välja ESTO 84 ajal.

— ESTO 84 Lipujuubeli Komiteel on auhindadele tulnud tööde **kasutamise õigus** ESTO 84 ajal.
— Auhinnale mittetulnud töid antakse tagasi autori sellekohasel nõudel kuue kuu jooksul peale auhindamiste tulemuste väljakuulutamist. Selleks päevaks tagasinõudmata tööd ja kinnised ümbrikud märgusõnaga hävitatakse ilma avamata.

Võistluse läbiviijaks on ESTO 84 Sini-must-valge lipu 100 aasta juubeli komitee, kes hoolitseb vastavate zhüriide ellukutsumise eest. Zhüriide koosseisud teatatakse eesti ajalehtedes hiljemalt 1. mail, 1984.

Sini-must-valge lipu 100 aasta juubeli komitee

Riigipüha Martin Luther Kingi mälestuseks

WASHINGTON — Pärast pikemaid ja koguni teraviid argumenteerimisi USA Senatis ja Kongressis jõudis president Ronald Reagani seaduseelnõu, millega kuulutatakse kolmas esmaspäev jaanuaris mõrvatud tsiviilõiguste juhi Martin Luther Kingi nimelliseks ametlikuks pühaks. President kirjutas otsusele alla, kui tema kõrval oli lahkunu lesk Coretta King. Seaduseelnõu hakkab kehtima siiski alles 1986.

USA Senatis juhtis senaator Jesse Helms Kingi-nimelise püha vastast kampaaniat põhjusel, et King oli olnud väga tugevasti seotud kommunistidega. Valimistel anti Kingi-nimelise püha poolt 78 häält ja patrioodlikú Ameerika grupi poolt 22 häält (18 republikaani ja 4 demokraati). Ka president Reagan oli varem sellele riigipühale vastu, samuti tööstused ja ettevõtjad, kuna see läheb neile maksma liiga palju, väitsid nad.

Iraak uputas viis Iraani laeva

BEIRUT — Iraak teatas, et tema laevastiku ja õhujõud uputasid kolm Iraani laeva ja miinid hävitasid teised kaks äsjases laevastiku tegevuse elavamaks muutumisel. Sõjaväelises kommünikees öeldi, et Iraagi õhujõud ja sõjalaevad ründ asid laevastiku eesmärke, kui nad sõitsid Iraanile kuuluvasse Bandar Khomeini sadamasse.

EKK muusikavõistlused ja ESTO-84 noorte solistide kontserdi valikvõistlused

Eesti Kunstide Keskuse kuuendad muusikavõistlused toimuvad Torontos veebruari lõpul 1984. Klassid jagunevad:

1. **Talentide klass** (jaguneb ka vanuse järgi). Palad on vabal valikul: klaver, laul ja kõik instrumendid.

2. **Eesti helitööde klass.** Võistluste toimkond on valinud selleks järgmised palad klaveri alal:
I klass: Aavik „Miks sa nutad?" ja „Kui ma hakkan laulemaie".
II klass: Päts „Kaera-Jaan".
III klass: Päts „Sarvelugu".
IV klass: Jürme „Sepikojas".
V ja VI klass: Miido „Jaan läeb jaanitulele" või Vettik „Kaks kukke".
VII ja VIII klass: Marguste „Nirk". Pärt „Punamütsike ja hunt".
IX klass: Pärt „Fughetta".

Laulude nimestik eesti helitööde klassis selgub hiljem. Ametlikud saatjad on Liina Teose ja Margit Viia.

ESTO-84 noorte solistide ja talentide kontsertide valikvõistlus toimub nädal hiljem. Muusikavõistluste võitjad on automaatselt nende kontsertide kandidaadid, kusjuures arvestatakse ka annet.

Lisainformatsioon ja registreerimine: Margit Viia, 398 Empress Ave., Willowdale, Ont. M2N 3Y7, tel. (416) 222-6359.

ESTO MUTUAL FUND LTD.

Aktsia hind 1. nov. $12.88

Toronto, Ont. M5H 1J8
145 King St. W., Room 1900

Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

Teadaanne

ESS Kalevi Suusaklubi aastakoosolek toimub Eesti Majas 14. nov. 83 kell 7 õhtul.

FORT LAUDERDALE'is hästi möbleeritud privaatvilla ÜÜRILE ANDA 1. VEEBR. 1984

2 suurt magamistuba, suur elutuba, täielik elektriköök, saun, bassein, „whirlpool", tenniseväljak. Sobiv 2-le perekonnale. $1.200.— kuus.

Hel. Chicago 1-312-869-9017 — Fort Lauderdale 1-305-524-6319

Otsime

LAPSEHOIDJAT

meie kodus või teie juures.
Dufferin & Steeles
Hel. 669-5930

Saadaval

POWER ENGINEER

I ja II klassi õpperaamatud. Kui keegi neid vajab, siis palun helistage **669-5930**

SPORT

Spordiuudiseid kodumaalt

Tänavusi paremaid hüppetagajärgi Eestis

Mehed:

Kaugushüpe 7.57 O. Niitmäe
Kõrgushüpe 2.25 T. Valgepea
Teivashüpe 5.10 R. Sokk
Kolmikhüpe 17.10 J. Uudmäe

Naised:

Kaugushüpe 6.29 S. Oja
Kõrgushüpe 1.78 M. Kibus

Tänavusi paremaid heitetulemusi Eestis

Mehed:

Kuulitõuge 19.23 H. Sild
Kettaheide 62.08 K. Külv
Odavise 94.22 H. Puuste
Vasaraheide 70.68 A. Petrov

Naised:

Kuulitõuge 16.10 H. Parts
Kettaheide 64.44 E. Kubi
Odavise 58.10 R. Kadarik

Tänavused paremad jooksutulemused Eestis

Mehed:

100 m 10,3 M. Urjadnikov
200 m 21,1 M. Urjadnikov
400 m 46,5 A. Ojastu
800 m 1.48,1 T. Mägi
1500 m 3.45,7 R. Puurits
5000 m 14.05,8 V. Misler
10000 m 28.21,3 T. Turb
Maraton 2:25.19 V. Sudemäe
110 m tõkkejooks 14,0 T. Kaukis
400 m tj. 52,3 J. Lehtsi

Naised:

100 m 12,0 T. Loov
200 m 24,5 T. Loov
400 m 55,4 I. Batenkova
800 m 2.09,5 K. Rehemaa
1500 m 4.19,0 I. Kukk
Maraton 2:49.29 S. Eichelmann
100 m tj. 13,3 S. Oja
400 m tj. 61,0 E. Jürisma

Rekordite püsimise ajad

Enne II maailmasõda tehtud Eesti rekorditest püsisid üle 20 aasta:

maraton 36 aastat — Jüri Lossmann 2:32.48,6;
kaugushüpe 25 a. Ruudi Toomsalu 7.41,5;
kümnevõistlus 24 a. Aleks Kolmpere 6480 p.,
kaugushüpe 24 a. Saara Teitelbaum 5.42;
100 m 23 a. Ruudi Toomsalu 10,7;
kõrgushüpe 22 a. Aleks Kuuse 1.95;
100 m 21. a. Joh. Villemson 11,0;
400 m 21 a. Saara Teitelbaum 61,8.

Maailmarekorditest on olnud püsivamad:

kaugushüpe 25 a. Jesse Owens 8.13;
vasaraheide 25 a. Patrick Ryan 57.77;
100 m 20 a. Jesse Owens 10,2;

Pikka kestvust ennustatakse kahele maailmarekordile, mis tehtud 1968. a. Mehhikos peetud olümpiamängudel:

400 m Lee Evans 43,86;
kaugushüpe Robert Beamon 8.90.

Eestlase maleedu maailmas

Teine eesti Jaan teeb karjääri maletajana

Mitmeid aastaid esines Rootsi maleveergudel Falköpingi eestlase Jaan Esloni nimi, kes oli võidukas juunior. Viimasel ajal on ta rootsi maleelust kadunud, kuna ta abielludes hispaanlannaga, asus aastal 1977 alaliselt Hispaaniasse elama Valencia lähedale Benetuserisse, kust ta aga edukalt jätkab oma malekarjääri. Praegu 31-aastane (sünd. 1952) rahvusvaheline meister on nimelt elukutseline maletaja, keda praegu saadab edu rahvusvahelistel turniiridel.

Tänavu suvel viibis Jaan Eslon koos abikaasa ja tütrega kahekuisel maleturneel Lääne-Euroopa riikides. Lisaks kuuendale kohale Kecskemetis (Ungaris) ja teisele kohale Brattos (Itaalias) tuli ka kaks tähtsat võitu, Metzis (Prantsusmaal) peetud rahvusvahelisel turniiril (82 osavõtjat, 9 vooru shveitsi süsteemis) saavutas eestlane 7 võitu ja kaks viiki!

Kuna turniiril mängisid kaasa tuntud maletajad Argentiinast, Inglismaalt, Prantsusmaalt, Tshiilist, Shvetsist, Poolast jne., tuleb esikohta hinnata eriti kõrgelt. Ülemaailmse kuulsusega Shveitsi „malepealinn" Biel korraldas tänavu kuueteistkümnenda rahvusvahelise malefestivali. Meeste turniiril mängisid kaasa 109 maletajat mitmekümnest riigist (11 vooru shveitsi süsteemis).

Ka sellel, nüüd juba tõesti rahvusvahelises kõrgkonkurentsis, oli edukaim Jaan Eslon. 31-aastane eestlane kogus 8,5 punkti ja jäi ka seekord kaotuseta (6 võitu, 5 viiki)!

Nimetatud turniirid on teinud Hispaanias elavast noorest rahvusvahelisest meistrist ühe meie kõrgeima ELO-ga maletaja läbi aegade. (ELO on rahvusvaheline maletajate taseme mõõtesüsteem). Temast (2480) kõrmemat koefitsienti on omanud vaid Paul Keres, Ivo Nei ja Jaan Ehlvest. Täna on ta aga Ehlvesti järel teine ja ainukene, kes talle tõenäoliselt lähenemas, on 17-aastane Lembit Oll.

Vabas maailmas elavatest eesti maletajatest on kõrge ELO koefitsient kindlasti ka 17-kordsel Uus-Meremaa meistril Ortvin Sarapuul, keda aga oma viimase aja tulemustega Jaan Eslon kindlasti edestab. (EPL/MRS).

Vajatakse

LAPSEHOIDJAT

esmaspäevast reedeni Markham Road ja Lawrence Ave.

Tel. 438-8913

ARVO MÄGI

EESTI RAHVA AJARAAMAT

Eesti Päevalehe kirjastus Stokholmis 1979. 256 lk.

Kaas, 20 illustratsiooni ja lay-out Otto Pajult, 17 kaarti Eesti ajaloo eriaegadest autori visandite järgi joonistanud Vello Kallas.

Raamat sisaldab kroonika kujul (aasta-aastalt) eesti rahva ajalugu selle algusest tänapäevani koos tähtsamate sündmustega maailma ajaloost, eriti seikadest, mis on mõjustanud eesti ajalugu. Teos kirjeldab eesti rahva ajaloo põhijooni, sündmuste esitamise kõrval kommenteerib autor olukordi, teeb järeldusi ja oletusi. Eriti sobiv noortele kinketeoseks.

Hind $26.— pluss $1.00 saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

LUGEGE

Johan Pitka

RAJUSÕLMED

Koheselt pärast Eesti Vabadussõda kirjutatud mäestusraamat „värskete" elamustega Eesti vabaduse eest võitlemisest aastail 1914—1919. Raamat ilmus 1972. a. admiral J. Pitka 100. sünniaastaks.

237 lk. — Hind $8.00 pluss 50 senti saatekulu

KINKIGE

oma võõrrahvusest sõpradele Eesti võitluse tutvustamiseks ingliskeelne

Evald Uustalu

FOR FREEDOM ONLY

Hind $7.00 pluss 50 c saatekulu

MÜÜGIL VABA EESTLASE TALITUSES

ILMUS

VALERIA KIMBERG-KOTKAS
luuletuskogu

PILVE ALL JA PILVE PIIRIL

ABEL LEE illustratsioonid

Hind $7.—, saatekulu 70 c

Müügil Vaba Eestlase talituses

11. septembril New Yorgis toimunud Põhja-Ameerika masterite esivõistlusest osa võtnud Toronto „Estonia" masterite klubi liikmed koos USA eesti sportlastega. Pildil vasakult T. Vellend, E. Kulmar, K. Trei, A. Skonberg, A. Roos, A. Truuvert ja J. Lents, ees U. Limit. Foto: E. Kulmar

Prof. FELIX OINAS

„KALEVIPOEG KÜTKES
ja muid esseid eesti rahvaluulest, mütoloogiast ja kirjandusest"

Saadaval VABA EESTLASE talituses

Hind $13.— + saatekulu $1.—

Hanno Kompus'e

„KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE . . ."

Hind $11.—, saatekulu 85 c.

Müügil „Vaba Eestlase" talituses

1944. AASTA

„Vaba Eestlane" avaldab dokumendina järgneva Eestis koostatud ja käestkätte liikuva eestipoolse katse 1944. a. sündmuste kirjeldamiseks.

14.

VI ptk.

VÕITLUSED LÕUNA-EESTIS

Augusti alguses sai venelastelegi selgeks, et Eesti vallutamiseks tuleb otsida teist teed kui Sinimäed. Löök otsustati anda lõunast. Masendavas ülekaalus (elavjõus 4,3 x, kahurite poolest 14,8x, tankides 4,1x) olevad venelased murdsid 10. augustil läbi Peipsi-Petseri-Aluksne joonel asuva Marienburgi kaitseliini. Lõuna-Eesti oli ootamatult muutunud sõjatandriks.

13. aug. vallutati Võru. Vallutatud aladel saatsid venelased korda metsikuid vägivallategusid, tapsid, põletasid, vägistasid. Sakslaste üksused demoraliseerusid kiiresti, nende taandumine muutus peagi paaniliseks põgenemiseks. Eestlastel polnud kuskile taanduda ning nii panid kohalikud, nõrgalt relvastatud Omakaitse üksused nii Võrus kui Petseris viimse meheni vastu, müües oma elu võimalikult kallilt. Omakaitsesse astusid ka 14-aastased poisid, kuid kõigest sellest ei jatkunud.

Sakslased ei osutanud eestlastele seejuures mingit abi, laskemoona ja varustuse asemel saatsid nad neile ainult noomitusi „omavolilise käitumise" pärast. Petseri eestlaste kurb saatus (vägistatud naiste laibad vedelesid rentslis, eestlasi poodi laternapostide otsa jne.) tekitasid maal paanikat. Osalt õhutas seda ka saksa propaganda liialdatud kuulduste levitamisega. Maal tekkisid pikad põgenikevoorid, kelle ainsaks eesmärgiks oli venelaste käest pääsemine. Kõik, kes vähegi suutsid, põgenesid hirmuvalitsuse eest. Laialt levis kuuldus, et metsaline tungib ainult Saaremaani, siis jääb püsima. Rootsi abiga viidavat maalt välja eelkõige rannarahvas, intelligents ning isikud, keda ähvardab arveteõiendamine bolshevike poolt. Loodi eriline evakueerimiskomitee. Maa vallutamisel venelaste poolt pidi tema paremik säilima. Eesti iseseisvusliikumise tegelased otsustasid aga maale jääda seni kui vähegi lootust on. Maal võeti põgenikke kõikjal hästi vastu, valitses küllalt üksmeelne ja abivalmis vaim.

Venelaste edasiliikumine aeglustus peagi: 12. aug. palus Armeegrupi Nord ülemjuhataja Schörner (hilisem viimane Wehrmachti ülemjuhataja) küll Hitlerilt luba Eesti mahajätmiseks, kuid Hitler keeldus kategooriliselt ja paiskas Eestisse lisaüksusi. 16. augustil alustasid Riia alt Eestisse toodud Strachwitzi tankiüksused venelastele ootamatult Sangaste juurest vastupealetungi. Venelased kandsid raskeid kaotusi, osa üksusi sattus piiramisrõngasse. Kuigi umbes nädala jooksul õnnestus venelastel ägedais heitlusis olukord taastada, pandi nende edasiliikumine Valga rindel praktiliselt seisma. Rinne stabiliseerus Väike-Emajõe joonel.

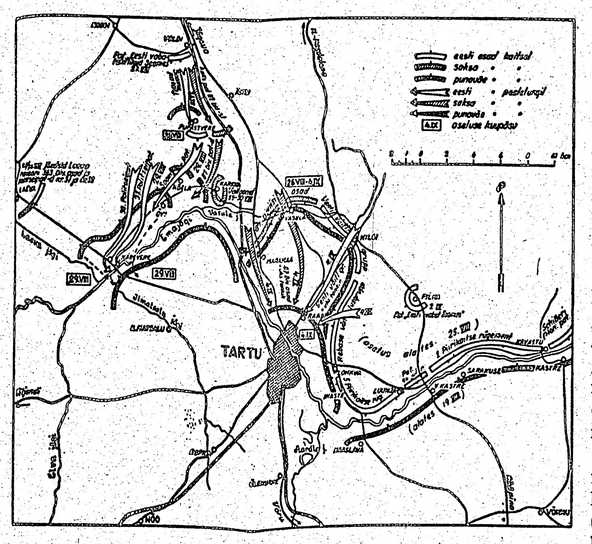
TARTU
Emajõgi
Võhandu jõgi
Ahja jõgi
Elva
Kambja
Tähtvere
Raadi
Ihaste
Tammela
Supilinn
Karlova
Ülejõe
Jaamamõis
Ropka
Tähtvere mõis
Tähtvere kirik
Kastre
Kastre kirik
Kastre jõgi
Kõrveküla
Kõrveküla mõis
Kõrveküla kirik
Kõrveküla jõgi
Luunja
Luunja kirik
Luunja jõgi
Ilmjärve
Ilmjärve mõis
Ilmjärve kirik
Ilmjärve jõgi
Ülenurme
Ülenurme mõis
Ülenurme kirik
Ülenurme jõgi
Kavastu
Kavastu mõis
Kavastu kirik
Kavastu jõgi
Kavastu raudtee jaam
Kavastu mõisa raudtee jaam
Kavastu mõisa raudtee
Kavastu raudtee
Kavastu-Tartu raudtee
Tartu-Petseri raudtee
Tartu-Valga raudtee
Tartu-Võru raudtee
Tartu-Viljandi raudtee
Tartu-Pärnu raudtee
Tartu-Rakvere raudtee
Tartu-Narva raudtee
Tartu-Tallinn raudtee
Tartu-Riia raudtee
Tartu-Pihkva raudtee
Tartu-Moskva raudtee
Tartu-Leningrad raudtee
Tartu-Helsinki raudtee
Tartu-Stockholm raudtee
Tartu-Oslo raudtee
Tartu-Kopenhaagen raudtee
Tartu-Berlin raudtee
Tartu-Varssavi raudtee
Tartu-Wien raudtee
Tartu-Budapest raudtee
Tartu-Bukarest raudtee
Tartu-Sofia raudtee
Tartu-Belgrad raudtee
Tartu-Zagreb raudtee
Tartu-Ljubljana raudtee
Tartu-Trieste raudtee
Tartu-Venezia raudtee
Tartu-Milano raudtee
Tartu-Torino raudtee
Tartu-Genova raudtee
Tartu-Marseille raudtee
Tartu-Barcelona raudtee
Tartu-Madrid raudtee
Tartu-Lissabon raudtee
Tartu-Porto raudtee
Tartu-Coimbra

Sügisene Triinu

Kahe õe (Tiina ja Salme Taagepera) värvirikkais rahvarõivais kaanepildiga perekonnaajakiri „Triinu" jätab vaevalt sügistunnet, aga ajakiri on uutes kätes kolmanda numbrini jõudnud ja aastaaega arvestades saavutanud sügisese küpsuse. Toimetaja veerul Heldia Estam kutsub kõiki Eestluse Külviaasta puhul mõtisklema meie rahva ajaloo ning kultuuripalge omapära ja iseloomu üle. Ta ütleb: „Meie noorema generatsiooni intensiivne tegevus on alles algus — Eestluse Külviaasta ja meie külviaegade algus".

Uue numbri avab tavakohase vaimuliku mõtisklusega abipraost Valdeko Kangro, V. Meikupilt on mälestuskilde „Triinu" peatoimetajast Vera Poska Grünthalist, J. Kurman kirjutab eesti naisest, kodust ja perekonnast, H. Obet eesti keele õpetamisest uue tehnoloogia abil. S. Grünthal soome ema mõtteid kodusest eesti keelest, H. Estam tutvustab Heljo Luha-Kregzdet, eestlannast taidurit Kalifornias, intervjuu „Kalevipoja" inglise keelde tõlkija dr. Jüri Kurmaniga, annab tagapõhja selle suure kultuurilise savutuse saamisloos kirjutatakse kodutütarde poolt Mari Raamotile pühendatud vaibast, M. Laansoo räägib ajakirja kaanepildist, D. Norak Mart Saare tähtsusest eesti muusikaelus, L. Lindsaar jutustab inimarmastusest Austraalia ajaloos, naisest kelle pilt on ema humanistliku töö tõttu nüüd Austraalia rahal.

Naiste kodukäsitööde ja huvide alalised on M. Mäekase „Toite lambalihast", H. Auna „Eesti naisi laias maailmas", „Setu motiiv seinakaunistuses" ja „Linik uudse pilukaunistusega", B. Vaheri „Kiirtehnikas valmistatud lillmustriga seinalinik", E. Runge „Otepää naise ülikond — Tartumaa", M. Sipsaka kirjutus „Rinnavääk on ravitav, rinnahaav parandatav", H. Raid küsib „Miks naiskongress?", W. Runge tutvustab ESTO-84 etnograafilisi näitusi ja H. Sarapik tutvustab naiskoorilaulu Baltimores.

Ilukirjanduslikus osas Marie Underi ja Ly Laasi luuletused; noorte omaloomingust Ene Saksniidu luuletus „Õhtu tiigi ääres". Ajakiri on säilitanud ka uute väljaandjate käes talle omase pildirohkuse.

Toimetusele saadetud kirjandus

VALGUS nr. 11 — 1983. Evangeelses kuuajakirjas on avaldatud S. Abrahamsoni „Mispärast just Jeesus", H. Söderholm „Seaduselaegas (VI)", W. Dueweli „Jumala ülistamine ja tänamine on usk tegutsemas", H. Ennis „Kingitus sinule", E. Kiil „Halvatu ja neli meest", H. Ennis „Jumal vajab sind — Iiobi raamat", S-m tõlge „Kuidas ma võin kindel olla, et mul on igavene elu", vaimulikud luuletused M. Juurami ja Salme Kahu sulest.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Toimetaja H. Oja kodune tel. 481-5316

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

üks toll ühel veerul:
kuulutuste küljel $4.75
tekstis ..... $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni emasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

29. septembril toimusid Portoriikos V Maailmaveteranide Mängud, kuhu Toronto „Estonia" Masterite klubist sõitsid võistlema J. Roos ja E. Kulmar. Pildil 20 km kõndimise start, keskel J. Roos „Estonia" särgiga. Foto: E. Kulmar

Ermo Kulmar

Spordimängudel San Juanis

Juba käesoleval kevadel oli nii mitmelgi „ESTONIA" masteril mõttes osaleda V Veteranide Kergejõustiku Mängudel Puertoriikos 23. sept. ja 1. okt. vahemikus.

1. juuliks olid endid registreerinud Aarand Roos USA-st ja torontolased Lembit Rand, Jaan Roos ja Ermo Kulmar. Kaks viimati mainitut jäid sõitjateks. San Juanist saabus kinnitus 25. augustil, et mängud peetaks L.-Aafrika Masterite Ühingu „looburnisel".

Poliitiliste tuulte ebakindluse tõttu jäi hulk atleete tulemata; loodetud 4000-st oli kohal veidi üle 2000-e. Üks „vaatleja" ka Ungarist ja teine Tshehhoslovakkiast.

Juunis saadetud registreerimislehele tuli märkida tulemused, mis ületasid vastava vanuseklassi standardi, ja lisama vanusetõendi, kaks „portreed", millest üks läks kaelas kantavale passile (sissepääsud ja transport) ja osavõtutsheki (esimene võistlusala US$15.—, teine ala $5.—, WAVA veteranide Maailmaliit $10.—, transport $10.— ja lõpubankett $10.—).

Minu ja Roosi hiline otsus lennata ei võimaldanud ühineda suurema kanadalaste grupiga, kes varakult olid teinud sissemakse reisibüroole ja kes päev varem lahkusid Torontost.

Kuna meie võistluste kirjeldus ilmus juba „Vaba Eestlane" nr. 76, 18. okt., siis alljärgnevalt muid episoode ja vaateid turisti silmanurgast.

REEDE, 23. SEPT.

American Airline viis mind tunni ajaga La Guardia'sse. Sealt bussiga edasi Kennedy lennujaama lähedusse Kennedy Inn'i. Ööbimist põhjustas viperus, mis oli tingitud San Juani mineva Capitol Air'i sõiduplaani muudatusest. Roos sooritas sama protseduuri järgmisel päeval.

LAUPÄEV, 24. SEPT.

Limusiin viis varahommikul lennuväljale. Lennuki väljumine aga hilines üks tund, nii et San Juani jõudsin kespäeval pärast 3½-tunnilist sõitu.

Vaadates ringi edasisaamise võimalust, andis kohe tunda niiske saunalavaline leitsak ja kõrvu kõlasid taksomeeste hispaaniakeelsed hüüded.

Taksode alammäär hotelli oli ligi $10.— ja limusiin ($1.50) ei sõitnud välja kui oli alla kuue turisti. Veidi ringivaadates tekkis juhus koos ühe kohaliku noormehega saada süstikbussile, mis tasuta viis linna bussiliinile. Vahetades veel korra busse, makstes 50 centi, jõudsin lõpuks sihtkohta „Dutch Inn", mis asetses mastersportlaste transporttee ääres. Suuremate hotellide ees olid peatused „Masters" siltidega.

Siis pidin otsima registreerimiskeskuse. Kuna sportlaste transpordi tihedus oli veel teadmata, siis õnneks viis linna buss Caribe Hiltoni hotelli läheduses asuvasse Olümpia ujulasse, kus paiknesid registreerimislauad.

Esitades mängude organiseerijalt saadud kinnituskirja anti mulle ametlik programm (30 lehte) võistluste aegadega, kaelaskantav pass, kaks rinnamärki, tunnusmärk (bandge) treeningdressile ja plastvoldik selle materjali kandmiseks. Paberist numbrid võistlusdressile polnud valmis (?) ja T-särgid võistluste embleemiga juba lõppenud, lubati hiljem koju saata!

Selgus veel, et avatseremoonia oli tänasele päevale muudetud ja polnud hilja sõita sõduritega Bithorn staadionile väljaspool San Juani.

Võistlejate „paraad" oli just käigus. Oli alanud suurte 35+ ja 40+ vanusegruppidega ja lõppes kahemehelise 85+ klassiga. Naisosalejate arv oli üle 350-e ja vanimad neist 75+ klassis. Kirevais riideis grupid astusid vabasammul. Sportlaste hulgas oli näha väikeste riigilippude lehvitamist. Riikide nimesid oli näha ka spordidressidel. Teatavasti oli seekordne osalemine individuaalne.

Mängude patroon dr. H. Padilla, San Juani linnapea, avas pidustused pärast „olümpiatule" saabumist staadionile, toodud Gilberto Gonzales'i (70+) poolt, kes on kaua aastaid olnud Puertoriiko nimekaim atleet. Kõneles ka WAVA president torontolane Don Farquharson.

Hulgaliselt lasti õhku värvilisi palle, langevarjur „kukkus" väljakule koos värvipilvega, mis hoovas saabastest, 1500 koolilast peatribüüni vastas tegid „elavat reklaami" sõnu vormides, siis veel rahvatantsijad, laulukoorid ja muusikud — see kolmetunniline vaatus oli olümpiamõõtmetega. Lisaks hulgale võistlejatele oli tuhandeid pealtvaatajaid.

Õhtust aega kasutasin veidi ümbruskonnaga tutvumiseks. Kirjandust sirvides selgus, et Puertoriiko saare avastas Kolumbus oma teisel meresõidul Ameerikasse. Seda Kariibi mere saart, pikkus 100 ja laius 35 miili, valitses Hispaania ligi 400 aastat. Viimased 84 a. saar kuulub USA hõlmkonda.

Sõbralikud portoriiklased, veidi üle kolme miljoni, on etniline segu eelkolumbuse aegsetest taino indiaanlastest, hispaanlastest ja aafriklastest.

Saare meeldivuste hulka kuulub pidev suvi (keskmiselt 77°F) ja 600 miili pikkune palmipuudega rand mistõttu San Juani ümbrus meenutab Miamit.

Pealinnas San Juan elab veidi üle ühe miljoni elaniku. Linn ise on segu Hispaania koloniaal-arhitektuurist, kindlustest ning moodsatest kõrgehitustest. Luksusliku Caribe Hiltoni ümber on ehitatud spordiväljakud ja oli ka mängude peastaadion Sixto Escobar. Hiltonis peatus enamus Kanada sportlasi koos mõningate perekonnaliikmetega. Muuseas, talvisel turismihooajal maksab ruum seal kahele $130—184 ööpäevas!

Meie hotell oli standardilt lähedane Howard Johnson'i Lodge'iga, mille talvine hind on $99—106, aga mis seekord oli saadaval poole hinnaga. Ruumis leidusid väikesed külmutus- ja rahakapid (!), prii kohvi ning märkus seinal, et kraanivesi on joodav, Õhujahutuse hoidsime pidevalt maksimaalsel.

„Dutch Inn" asub 10-minutilise bussisõidu kaugusel Escobar staadionist, Ashford tänava ääres. Tänav lookleb läbi Condado Beach'i linnaosa, milline on kujunenud turistide „mekaks" ilusate hotellide, luksusäride, ööklubide ja restoranide tõttu.

San Juani peetakse Kariibi piirkonna turismi alustajaks ja linn on kümne huvitavama eesotsas. Rahva sissetulek on nüüd piirkonna kõrgemaid. Mõju on siin avaldanud üksteist (11) hotellides paiknevat vaitsuse „mängupõrgut" millede atmosfäär formaalne, meestel lips nõuetav.

PÜHAPÄEV, 25. SEPT.

Täna algas „estoonlaste" esimene võistluspäev — 200 m jooks. Vahepeal jõudis hotelli Jaan Roos, kes end oli kohe staadionil registreerinud ja ka 5 km kõnnirada proovinud. Õhtupoolik kujunes puhkuseks ja keha „laadimiseks" süsivesikutega järgmise päeva võistlusteks.

(Järgneb)

KODUMAA UUDISED

„Rahva Häälele" on mitmed kirjutanud ja nurisenud, et Hiiumaale sõitmisega olevat üks igavene rist ja viletsus. Et Heltermaale saada, tulevat Rohukülas tundide viisi oodata. Tunamullu olnud veel ülevedu korras, lühike telefonikõne ja koht praamil olemas. Möödunud aastal sellist võimalust enam ei olnud. Järelpärides selgus, et tunamullu oli käinud Hiiumaa vahet 3, mullu 2, kuna kolmas praam olnud remonis. Laev on remondis ka tänavu ja praegustele laevadele reserveeritakse kohti vaid asutustele ja sedagi kõigest pool päeva ette. Kui aga üks praam juurde saadakse, püütakse ka mandrirahvale vastu tulla. Praegu pole see võimalik, sest kaubaautosid olevat palju ja neid ei saadavat ootama jätta, kuna siis saaks häiritud hiidlaste igapäevane elurütm. Kuid juba möödunud aastal pidi Riia Laevaremonditehaselt saadama uus praam, mille võimsus ja mahutavus pooltteist korda praegustest suurem. See alus on ettenähtud hiidlastele, kuid kahjuks pole seda veel tänaseni kätte saadud. Ka praegu käigus olevad praamid on kõrges eas, mistõttu üks neistki on pidevalt remondis. Juulikuus lubatakse hiidlaste kasutusse küll veel kolmas alus, kuid vaid novembrikuuni, mil üks praam jälle remonti läheb. Esialgul tulevat hiidlastel, aga ka neil mandrimeestel, kel on saarel suvekodud, olukorraga kannatlikult leppida.

28. oktoobril pühitses Aleksander Haavaniit, meie silmapaistvamaid kirjanduse, kultuuri ja noorte isetegevuse toetajaid, 80. sünnipäeva. Ta on meile eeskujuks oma suuremeelsuse kõrval ka noorusliku elurõõmu ja optimismiga, mida püüab tabada alljärgnev tervitus.

PÄEVAPOISTE KASVATAJA

Vaata imet, päike kõndis trepist alla,
kaenlast korvi võttis, peitis trepi alla.

Kuldne korv täis udusulis päevapoegi,
segi naerul silmi, suid – neid ära loegi!

Poisid mõõdult ise pöialpoisi pikkust,
kaasas aga oh mis ilmatut neil rikkust!

Vahtisid sa lugu lausa ammul suuga:
päike üles ruttas, kannul tähed kuuga.

Kukal sulgi küündis ainult kuke harja,
aga juba läksid päevapoiste karja.

Andsid lutti, kirjatarkust, vahel malka.
Päike sulle sinu töö eest maksis palka.

Poisid hommikuti hüüdsid: „Tere! Tere!
Kuidas käsi käib? Kuis elab teie pere?"

Sinu valve all pea tööd nad murdsid aias,
iga lill kus noor ja pisut musimaias.

Koos nii kasvasite, päevamõdu jõite,
vahel küge all ka rinnad kokku lõite.

Kasvandike laulud täitsid suve saalid,
läitsid virmalistest talve katedraalid.

Päike naeris rõõmust, kui ta sulle lausus:
„Mulle meeldib sinu elulust ja ausus!

„Noorusele kui nii sada suve annad,
küll veel korrastada jõuad taevarannad!

„Üle saja aasta maitse maiseid rõõme,
kuni taevalauas klaasid kokku lööme!"

Arved Viirlaid

Sõnad eesti kujutavkunsti arvel

Kui paar aastat tagasi ESTO-84 tegevtoimkondi loodi, ei olnud tookordsed peaorganiseerijad eesti kujutavkunstile omaette lahtrit andnud, nagu see oli teatril ja muusikal. Eesti Liit Kanadas toetusel õnnestus allakirjutanul selle lahtri saamine ja ajakirjanduse teatel kõik liikus õiges suunas. Kui aga tegevtoimkonnad tööd alustasid, oli kujutavkunst ikkagi rahvuskutuuri ja tsensori alla pandud.

Eesti kujutavkunst on alati kannatanud suuremate rahvakogunemiste aegu nii sise- kui välis-maailmas!

Kontserte antakse rahvusvaheliselt tuntud konsert-hallides, teatrit tehakse maailmakuulsates teatrites, kuid eesti kujutavkunsti ei ole saadud veel maailma suurimatesse või eesti üritusi korraldanud linnade parimatesse kunstimuuseumidesse viia!

Eesti kujutavkunsti on pakutud üle kohvilaudade ja just nagu hõlma alt. See tundub ülekohtusena. Ma ei süüdista kedagi, kuid juhin tähelepanu eesti kujutavkunsti edutamise puudulikkusele ja vastava ala korraldajate vähesusele või antipaatiale.

Etnograafiline ring esitab eesti rahvarõivaid Royal Ontario Museumis Esto-84 aegu ja on seda varemgi teinud, kuid eesti kujutavkunst, isegi mitte ülemaailmses ulatuses, ei näi pääsevat Dundase peal asuvasse Ontario Provintsi Kujutavkunsti muuseumi!

Milles seisab viga?

Peale ebasõbraliku suhtumise eesti kujutavkunsti nii omade kui võõraste poolt, kirjutas alles hiljuti Abel Lee „Vaba Eestlases" Esto Valley'st: „Meie kunstnike poolt Kanadas teostunud looming ei õigusta iseseisva kunstimuuseumi rajamist, kuigi samal ajal see on rikkalik ja kaalukas, seistes samaväärselt teiste saavutuste kõrval." Teiste all ei ole siin mõeldud ei Piccassot ega Salvador Daly't, või kedagi muud kujutavkunstnikku, vaid nagu hiljem edasi lugeda võime — Montreali meisterlaskureid ja nende häid märkelehti!

Chicago kunstimuuseumi kojas on vanu raudriideid ja relvi, eks poisid või oma püssid ja võidukarikad kah siis selliselt asetada, kuid kujutavkunsti ei tohiks nii madalaks pidada meie endi poolt. Eesti kujutavkunst ei ole maailma veel võitnud, samal ajal kui Argentiina karikas on eestlaste poolt võidetud.

Kahtlen väga, kas eesti muusika ja teater paremad on kui eesti kujutavkunst. Tuleviku nimel soovitan, et koondaksime ridu elusalt kujutavkunsti luues, selle asemel et senitehtut salvestada ja hävingu meeleolus lõppu oodata.

Välismaalastele meeldidataht-mine ei taga paremat loomingut — eesti kujutavkunst pole veel kunagi olnud tükike raamitut paberit Guggenheimi seinal. Isegi meie andekamad maalijad jõuaksid kaugemale, kui nad ei põlgaks või ei hoiaks eemale näiteks EKKT-st.

Mina isiklikult leian, et see ei ole õige, et paljud eesti kunstnikud „ignoreerivad" üht tõelist eesti kujutavkunsti koondist ja ei mahu enam selle raamidesse.

Kuigi meid on palju, hoidkem kokku, sest meid on siiski vähe. Eesti kunst ei ole veel surnud kunst.

Ants Vomm

Vaipade ja mööbli keemiline puhastus

„Stainguard" hinna sees Söögituba, elutuba ja koridor

$59.95

Pensionäride kortereile hinnaalandus. Samuti akende pesemine.

Peeter Valing

Tel. 690-4961

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 8. novembril 1983 — Thuesday, November 8, 1983

President Reagani läkitus skautluse maailmakonverentsile

Skautluse Maailmabüroo „BULLETINI" viimane — augusti number avaldab (Shveitsis, Genfis) huvitavaid andmeid 29. Skautide Maailmakonverentsist, peetud Dearbornis, Michiganis (USA) 18.—22. juulini 1983.

Konverentsi peateemaks oli — „Skautlus rahvusvaheliseks arusaamiseks, üksteise mõistmiseks."

Järgnevalt USA presidendi Ronald Reagani läkitusest 29-ndale Maailma Skautide Konverentsile:

„See sündmus annab mulle tervituste saatmisel võimaluse skautlusele nende imestusväärse programmi puhul kogu maailmas.

Ma ei mõtle, et me võiksime kunagi ülehinnata seda positiivset mõju, mida skautlus on andnud poistele 118 maal nende organisatsioonis.

Sel aastal on teie teemaks: — „Skautlus, kasvatus rahvusvaheliseks üksteise mõistmiseks". See on rahvusvahelise koostöö edendamine, millist skautlus on teostanud väga headé tulemustega. Kuidas teisiti saaksi suur inimhulk erinevatest päritolumaadest kogu maailmast kohtuda sellises harmoonilises õhkkonnas. Teie ei kogunenud mingil poliitilisil põhjusil, küll aga, et süvendada veelgi põhjalikumat arusaamist skautlusest ja et õppida uusi meetodeid edukaks skautluseks.

Töotades endile, edendada rahvusvahelist arusaamist jätkuval eesmärgil, see konverents on heaks eeskujuks skaudijuhtidele kogu maailmas.

Minu parimad soovid teile ja kõigeks heaks, mida taotlete.

Minu lootus on, et teie koosolek edeneks produktiivselt ja kasulikult ja et teie viibimine meie maal oleks meeldiv."

H. Mn.

Ühendriikide skautliku nooruse aastakoosolekuist osavõtjaid. Teises reas vasakult teisest alates T. Tarmo, H. Michelson, E. Runge, U. Põhi, L. Savi, H. Kuutma, E, Reinpõld, A. M. Kaunismaa.

Foto: H. Karu

Lavatehas

Näitlemine vajab tugevat tehnilist alust niisama palju, kui vaimset loovsust. Mitmed noored eestlased on huvitatud laval esinemisest, aga üldiselt on nende tehniline ettevalmistus puudulik. Sellepärast kavatseme alustada üritusega, millele nimeks oleme pannud „lavatehas". Selle eesmärgiks oleks arendada osavõtjate oskusi näitlemistehnikas ja anda vajalikku teoreetilist alust esinemiseks.

Alguseks kavatseme pakkuda 10-nädalase õppekava, mis hõlmaks peamiselt liikumist laval ning füüsilist ettevalmistust näitlemise jaoks. Teooria ja harjutused leiaksid praktilist väljendust osavõtjate poolt valmistatud stseenide esitamises. Esitatud stseenid oleksid aluseks ühiseks arutamiseks ja läbirääkimiseks.

Lavatehase juhtivad osavõtjad on:

Heily Niidas, kes on õppinud teatrialal Yorgi ülikoolis ja on esinenud laval mitme elukutselise näitlejaga;

Elmar Maripuu, kes on viimase kolme saasta jooksul tegutsenud lavastajana ja kirjanikuna eesti pagulusteatris;

Heli Kivilaht, kellel on ulatuslikud teadmised mitmes liikumise- ja tantsutehnikas.

Lavatehas toimub teisipäeviti kella 7-me ja 10-ne vahel Vana Andrese kiriku keldris, alates 15-ndal novembril. Kõik on teretulnud. Lähemat informatsiooni võib saada järgnevatel telefoninumbritel: —

Elmar Maripuu — (tööl) 867-3625, (kodus) 961-0239.

Heily Niidas — 255-4095.

Ellen Valdsaar sai vanaemaks

Toronto eestlastele hästi tuntud Ellen Valdsaare tütrel Leelol, kes abielus elukutselise viiuldajaga, sündis East Lansing'is, Michiganis poeg Mihkel Timothy Basham. Vanemad on ülikoolilinnas muusikaõpetajaiks, kuid mängivad selle kõrval ka orkestreis ja ansambleis.

200-aastane Ontario

Ettevalmistused provintsiulatusega juubeliks

Toronto päevaleht „The Sun" kutsus kokku etnilised ajakirjanikud koos Ontario 200-aasta juubelikomiteega (Ontario Bicentennial), õhtul tutvustati eeltöid, mis tehtud tuleval aastal toimuvaile pidustustele ja rahva osa selles.

Juubelikomitee esimees Arthur Gelber andis üldjooni juubelipidustusele, mida moodustatud komitee teeb kui seltskondlikku tööd tasuta. Kuna tuleval suvel on samaaegselt Toronto 150. aastapäevapidustus, siis Ontario provintsi juubelisündmused jäävad väljaspoole Torontot.

Ontario juubelit tähistatakse esimese suurema asustuse loomisest provintsis. 1784. a. tulid Ameerikast Empire lojalistid, kes kodusõjas olid jäänud truuks inglise kroonile. See osa Kanadast kuulus sel ajal Quebecile.

Ontariot nimetati sel ajal „paradiisi provintsiks", kuna siia põgenesid nii mustad kui ka valged.

Mitmekultuurilisus pole uus leiutis, see on olnud Ontarios juba 200 aastat. „Oleme mosaiik kogu maailma rahvastest. See annab tugevust tulevikule vastu minekuks. See provints on meelitanud inimesi siia, sest siin on olnud vabadust ja võimalusi", ütles A. Gelber.

200. a. juubelikomitees on 44 liiget, kes teevad ettepanekuid Ontario valitsusele juubeli tähistamiseks kogu Ontarios. 600-s ühiskonnas plaanitsetakse mitmesuguseid sündmusi.

Komitee abiesimees Sonja Bata, kes ise tulnud Shveitsist, küsis kord oma kanada sõpradelt Kanada ajalugu,

oli üllatunud kui ükski neist ei tundnud oma maa ajalugu.

Tema kodumaal oli see iga inimese auasjaks.

Ta andis ajakirjandusele mitmeid ideid, kuidas selle juubeli puhul Ontariost oma lugejaile kirjutada, kuna Ontario ajaloos on palju suurepärast materjali.

200. a. juubeli puhul olgu kavaks, mida igaüks ise tahab teha omaalgatuslikult. Komitee võiks ilksi vähe korda saata,

sellepärast tehku igaüks ise, mida soovib, kuid pühitsetagu seda sündmust.

Juba praegu on Ontario keskusis mitmesugused algatused käimas käsitöödest kirjanditeni. Ta soovitas, et inimesed võtaksid eelsilbi „bi" (mesilane) sõnast bicentennial omale selle aasta sümboliks.

„Sun" oli korraldajaks, kuna soovis toimkonda kokku viia etnilise ajakirjandusega, kes selle kõigi teadvusse viiks.

USA sõdurid lahkuvad Grenadast

ST. GEORGE — USA Kongressi faktiotsiva delegatsiooni juht Grenadas ütles, et USA sõjaväe kohalolek võib olla vajalik kuni järgmise aastani. Kongressi liige Thomas Foley ja teised 14-liikmelises delegatsioonis olid pehmendanud oma esialgset seisukohta USA vägede saarelt ära toomises. Grenada kindralkuberner Paul Scoon ütles küsimusele, et jätkuv USA sõjaline kohalolek on oluline julgeoleku pidamiseks saarel.

Ametlikult on üks osa USA sõdureist juba lahkunud. Väiksem osa tagasi Ühendriikidesse ja suurem osa Liibanoni rahupidamise üksusena. Lähemal ajal on lahkumas 2300 meest, jättes saarele umbes 3000 meest.

Möödunud pühapäeval televisioonisaates küsiti USA kaitseministrilt Caspar Weinbergerilt,

kas USA sõjavägi võiks senisest rohkem sekkuda otsestesse võitlustesse Liibanonis.

Ta ei eitanud ega jaatanud, märkis ainult, et edukalt võitlemine vajab seal vähemalt 11 diviisi mehi.

N. Liidu allveelaev USA rannikul

WASHINGTON — N. Liidu allveelaev, mis kaotas USA rannikul lähedal kontrolli, tõusis veepinnale ja vaevalt edasi liikudes jäi abi ootama, mida ka Kuubalt saadeti. Allveelaev kuulub Victor-III klassi. Kuna venelaste allveelaevad selles piirkonnas pinnale ei tõuse, siis andis seekordne juhtum võimaluse USA sõjalisele luurele lähemaks tutvumiseks.

Allveelaeva avastas üks USA luurelennuk oma rutiinipärasel lennul. Allveelaev pole saatnud välja internatsionaalset abikutset, aga varsti märgati Kuubalt abilaeva allveelaeva suunas liikuvat; samuti oli üks N. Liidu luurelaev allveelaeva juurde jõudnud. Allveelaev oli 750 km kaugusel USA rannikust Lõuna-Carolina kohal.

Victor-III klass allveelaevadel ei ole kontinentidevahelisi tuumalaenguga rakette,

kuid on varustatud rakett-propeller tüüpi tuumarelvadega,

mille nimeks on SS-N-15s, nende tegevusulatus on kuni 40 kilomeetrit.

N. Liidul on viimasel ajal olnud mitmeid piinlikkust tekitavaid momente oma allveelaevadega.

...rskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Sündmuste kalender

● **Neljapäeval, 10. novembril kell 7.30 õ. Eesti Maja väikeses saalis Eerik Purje loeng: „Moodsa arsti-teaduse puudujäägid".**

● **Laupäeval, 12. novembril kell 7 õhtul Eesti Maja suures saalis Hiidlaste Seltsi mardipidu.**

● **13., 17., 18., 19. ja 20. novembril Peetri kiriku ruumides EKKT 28. kunstinäitus.**

● **Pühapäeval, 13. novembril kell 4 p.l. EELK Vana Andrese kirikus kontsert-jumalateenistus.**

● **Laupäeval, 19. novembril kell 7.30 õ. Eesti Maja suures saalis Kotkajärve 30. juubeliball.**

● **Pühap. 20. nov. kell 3 p.l. Eesti Majas Rene Uferi jt. pop-kontsert.**

● **Laupäeval, 26. novembril kell 7 õ. Eesti Majas T. E. Õngitsejate ja Jahimeeste Seltsi „Jahimeeste sügispidu".**

wintario

3. novembril peetud Wintario loterii loosimisel langesid 100.000-dollarilised peavõidud pileteile nr. 858714, $10.000 võitsid nr-d 922075 ja 560705, $1000 — 88219, $100 — 7929, $10 — 078, $50 segijärjekorras numbrid 423128, tasuta piletiraamatu numbrid 22. Nädalä müstilise preemiavõidu $500 võitsid piletid numbritega 42704, esimese nädala preemiavõidu $1000 võitsid piletid numbritega 2935.

USA eesti skautlik noorus Maailmalaagrisse

Loota Ühendriikide eesti skautliku nooruse rohkearvulist osavõttu maailmalaagrist

22. ja 23. oktoobri nädalalõpul korraldasid Ühendriikide Eesti Gaidide Malev XXXII ja Eesti Skautide Malev XXXIV aastakoosolekud Järvemetsal.

Kanadast oli külas eesti peagaid gdr Hilja Kuutma ja peagaidi abi gdr. Aili Silm, malevate ja Maailmalaager „Eesti Lipp" juhid skm Egbert Runge ja ngdr Anne-Mai Kaunismaa, ning gaiderid Ene Runge ja Tiia Kütt.

Kaks päeva asjalikku ja pingerikast tööd annavad kindlasti kaugeleulatuvaid tagajärgi. Hinnati möödunud aasta töötulemusi ja kavandati töökava järgnevaks aastaks,

teides et noortejuhtide mured noorte kasvatamisel on ühised ja paremaid lahendusi leiab ka ühiselt.

Keskseks teemaks oli muidugi Maailmalaager „Eesti Lipp", millest kavatsetakse rohkearvuliselt osa võtta. Ühendriikide eesti skaut- ja gaidmaleyate esindusüksust juhivad ngdr Ann Koorits ja nskm Alar Sokk.

Maailmalaager „Eesti Lipp" juhtkonna liikmed andsid informatsiooni ja kutsusid kõiki eelojeval suvel Kanadasse Maailmalaagrisse „Eesti Lipp" ja Esto-84 suurpidustusele. Skm Egbert Runge

KLENK'i Sõpruspäevad Chicagos

KESK-LÄÄNE EESTI NOORTE KOONDISE 25-ndad Sõpruspäevad toimuvad 24.—26. nov. Chicagos Eesti Majas ja Sheraton-North Shore Inn'is, Northbrook, IL. Need algavad tänupühal Eesti Majas päevakohase lõunasöögiga kell 3—5. Õhtul, 7.30 on samas kohas koosviibimine mitmesuguste ettekannetega.

KAVA

Reede hommikul kell 10.00 on Härnald Toomsalu loeng: „Milleks teeme rahvatantsu?" Valguspilte Torontost, ESTO-84. Alates kell 2.00 on Eesti Majas rahvatantsu õppepäev Härnald Toomsalu juhatusel. Õhtul, kell 7.30 esitab Eesti Maja teater Joseph Kesserlingi näidendi „Arseenik ja vana pits." Pärast seda koosviibimine ja kohvik.

Laupäeval algavad loengud kell 10.00. Vello Sermat: „Mis on armastus?" Harri Mürk: „Eesti teater paguluses: olevik ja tulevik". Aarne Vahtra kõneleb teatrist Eestis. Eesti Majas on tema kunstinäitus. Kell 2.00 kõneleb Helbe Meyer aktuaalsel teemal: „Kahe keele vahel". Kell 3.00 toimuvad KLENK'i ja Vanematekogu koosolekud. Neile järgneb Kersti Ahvena poolt juhendatud ingliskeelne „Non-profit Organizational Resource Development Workshop." Päevade ajal korraldab Allan Sibul eesti raamatute müük-näituse Sheraton North Shore Inn'is.

Päevade tipuks on laupäeva õhtul Eesti Majas KLENK'i 25-aastase juubeli sõpruspidu, mis algab kell 6:30. Õhtusöök, „Kuma" lauluansambel Baltimorest, Mustjala II rahvatantsijad. Tantsuks mängib Al Modestas Neolitho Orchestra.

LISAINFORMATSIOONI

Ööbimine: SHERATON — NORTH SHORE INN, 933 Skokie Boulevard, Northbrook, IL. 60062. Telefon: (312) 498-6500. Asub teederistumisel Interstate 94 ja Dundee Rd. Hotelli juures on küllaldaselt ruumi vabaks parkimiseks.

Hotell annab vaba limusiintranspordi O'Hare lennuvälja ning ka Eesti Maja vahel liigeldes. Et vältida asjatut ootamist, on soovitav helistada ülalantud numbril. Tubade hind on $40.00 ööpäevalt, neis võib kuni neli inimest ööbida. Kasutage reserveerimist KLENK'i kaudu! Toad palume reserveerida hiljemalt 17. nov. Soovitav kaasa võtta muusikariistu, laulikuid ja ujumistrikood.

EESTI MAJA

Telefonid: (312) 537-9585; 537-816. Reedel ja laupäeval toimuvad kõik loengud Sheraton — North Shore Inn'is. Neljapäeva-, reede- ja laupäevaõhtused kavad, samuti kui rahvatantsu õppepäev on Eesti Majas, mis asub umbes 8 miili hotellist põhja pool. Sissesõit Eesti Majja Milwaukee, Ave-lt (mnt. 21), Estonian Lane, pool miili põhja pool Deerfield Road'i.

PÄÄSMED

Üldpääse kogu Sõpruspäeviks on $35.00; see sisaldab kõik ettevõtted päevade kavas (loengud, reede- ja laupäevaõhtused kavad; samuti kui peoõhtusöögi). Sõpruspeo pääse eraldi ostes on $18.00. Kuna peo õhtusöök tuleb ette tellida, palume kõiki osavõtjaid pääsmed reserveerida hiljemalt 17. novembriks.

REGISTRATSIOON JA RESERVATSIOONID:

Irene Rudzinski, 3755 W. 79th Place, Chicago, IL. 60652. Tel. (312) 582-4467. Urve Auksi, tel. (312) 460-1837. Helistada õhtuti.

Teretulemast neile juubelipäevile!

Pagari- ja kondiitrisaadused, delikatessid, shokolaadid ja maiustused

SUUR VALIK LIHASAADUSI JA JUUSTE. TORDID PIDULIKKUDEKS SÜNDMUSTEKS. 80-ISTMELINE KOHVIK.

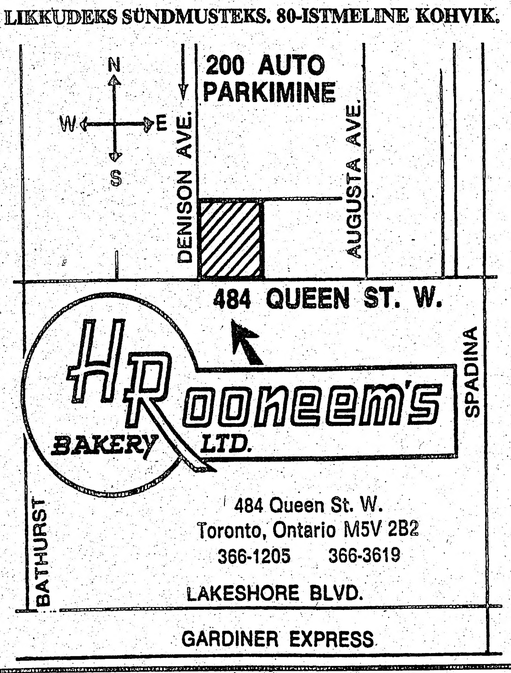

Suurpuhastus Hiina kommunistlikus parteis

PEKING — Hiina juhid tahavad puhastada vähemalt 3 miljonit välja Hiina 40-miljonilisest kommunistlikust parteist uue registreerimise kampaaniaga. Sellega tahetakse Mao Tse-tungi radikaalsete järglaste mõju parteis kaotada. Partei juhtkond on kogunud viimaseil aastail andmeid kolme miljoni liikme kohta, et nende vastu süüdistusi esitada ja neid parteist välja heita. Hiina riiklik meedia nimetas seda „majapuhastamiseks" partei opositsioonist praeguse juhi Deng Xiaopingu vastu.